

Habari Ngema yereze Maruku

Mwanzo

Eci kitabu-ci cukolota kuwa Insa ndi Almasihi, Mwana wa Mwenyezimungu. Insa kereza ufalume wa Mwenyezimungu, akiwaponesa walwera, na kafwa kwa kuwombola wenye madambi.

Andike eci kitabu-ci asowera kuhusu mikonjo mitatu: wanafunzi, junudi ya wanu, pamoja na wakulungwa wa dini. Wakati Insa wafwire pansalaba, surudadu mmoja múRoma ndi áminire kuwa Insa ákiwa Mwana wa Mwenyezimungu.

Ejiwikana andike eci kitabu-ci, fala idaniziriwa kuwa ákiwa mwanafunzi wakwitiwa Yahaya Maruku. Iye kasikira vyaakifundanga Peduru, dalili kwandika ka kitabu-ci kafulata novyo vyaakifundanga-vyo.

Yahaya mwenyé Koza atengeza njira ya Insa

¹ Epa ndi payanza Habari Ngema ya Insa Almasihi*.

² Kamba vyavyândikiwe nkitabu ca nabii Izaya, kuwa javi:

“Ona, mbere yako nimpereka shikarakanzi wangu,

ája kutengeza njira yako.

³ Iye ndi shauti iri kukuwa nlanga, ikamba:

* **1:1** Mandiko mengine akongeza: Mwana wa Mwenyezimungu.

‘Tengezani njira ya Mola, molosereni njira yake.’
”

⁴ Shikarakanzi wawenye ndi Yahaya mwenyé Koza. Kaja, kankuwoza wanu kulanga na kankusema kuwa wanu wajuzi woziwe wolote kuwa watubiya, ipate waswamiiwe madambi awo.

⁵ Wanu piya wa makaya a Yudeya na wanu piya wa Yerusalemu wakuka ka iye, wakoziwa mmuto wa Yordani, wakitubiya madambi awo.

⁶ Yahaya ákivalanga nguwo zakupakasiwa na mabururu a ngamiya, na ákirifunganga nkiuno ukanda wa sambala. Cakurya cake cíkiwa mazorombe na ansali.

⁷ Iye akihubiri, akamba: “Kankuja nyuma yangu omi ári nawo uwezo pakulu koliko omi, anta omi sífái kwinama kufungula mzizi ya viratu vyake.

⁸ Omi nukozani† kwa maji fala iye akuja kukozani kwa Roho Takatifu.”

Insa akoziwa ikisa ashetwaniwa na Ibilisi

⁹ Nozire suku zire, Insa akija kulawa Nazareti ya Galileya, nneye akoziwa na Yahaya mmuto wa Yordani.

¹⁰ Insa, nakulawa mmaji mure, kawona binguni ifunguka, na Roho Takatifu akimwisukira kamba pomba.

¹¹ Na ikisikirikana shauti kulawa binguni ikamba: “Uwe ndi mwanangu wanukupenda, niwa radi nawe pakulu.”

¹² Mpunde sinkulu, Roho Takatifu kampereka kulanga.

† **1:8** “Kowa” mMandiko ndi kutiwira mmaji, alama yakwanza kuinshi mainsha mapya.

¹³ Ákiwa kulanga suku arubaini, akishetwaniwa na Ibilisi. Iye ekáre kati-kati ya manyama wa nnundu, kuno wakimmudumu malaika.

Insa awatondola wanafunzi wake wakwanza

¹⁴ Bandi ya Yahaya‡ kufungiwa na nfalume Herodi, Insa akúka Galileya, akereza Habari Ngema ya Mwenyezimungu,

¹⁵ akamba: “Wakati ufika! Ufalume wa Mwenyezimungu uwa karibu. Tubiyani na pokererani eyi Habari Ngema-yi.”

¹⁶ Insa, paakipita nanyenje ya tanda ra Galileya, kawawona mmaji Ansumani na Andere nduye Ansumani, wakitaya nyavu kamana wákiwa wavuvi.

¹⁷ Insa akiwambira javi: “Njoni munifulate, omi nukutendani kuwa wavuvi wakuwavuwa wanu.”

¹⁸ Kwa mpunde noure, nakwasa nyavu zire, wakifulata.

¹⁹ Wenenda kitambo aba, Insa kawawona mungalawa Yakobu mwana wa Zebedeyu na Yahaya nduye Yakobu wakiwanza nyavu zawo.

²⁰ Mpunde noure akiweta, ewo wakimwasa Zebedeyu wawa yawo mungalawa nomure pamoja na wakazi wengine, wakifulata Insa.

Insa antuwisa shetwani

²¹ Insa pamoja na wanafunzi wake wakuka kaya ulu ya Kafarnaumu, na kila sabadu Insa ákukanga nsinagoga ya Mayahudi, ákiwafundanga wanu.

²² Ewo wákitajabu pakulu sana kwa sababu ya kufunda kwake, kamana ákiwafunda vyaafunda

‡ **1:14** Yahaya epa mwenyé Koza.

munu mwenyé mamulaka, sairi vyawafunda wanlimu wa shariya.

²³ Kwa suku-yo, akifika nsinagoga munu waku-milikiwa na jini. Iye akanza kukuwa,

²⁴ akamba: “Insa nNazareti, utisakurira kinani? Kuja kutifuja? Omi núkwijiwa cauri, kuwa Takatifu wa Mwenyezimungu!”

²⁵ Insa akinsutumumu jini ire, akimwambira: “Nyamala nduu! Nlawe munu-yu.”

²⁶ Na jini ire akingwisa munu ire caputu pakulu, akikuwa na shauti ulu, ikisa akinlawa munu ire.

²⁷ Wanu piya watajabu pakulu sana, wakidairiyana watupu: “Kinu-ci kinani? Kufunda kupya ka mamulaka? Awamuru mashetwani na majini, newo wansikiriza!”

²⁸ Habari za mambo yaatendire Insa, kwa mpunde noure asikirikana makaya piya a Galileya.

Insa awaponesa walwere wengi

²⁹ Insa na wanafunzi wake, nakulawa nsinagoga mure, wakuka kunyumba ya Ansumani na Andere. Yakobu pamoja na Yahaya newo novyo wákiwa noko.

³⁰ Nkwewe Ansumani karitandikira, ákiwa na homa. Kwa mpunde noure, ewo wakimwambira Insa kuhusu mwanamuka nlwere ire.

³¹ Iye akinfika karibu, akinkola nkono, akimwinula. Na homa ire ikimpita, mwanamuka ire akanza kuwahudumu.

³² Jironi parikitita juwa, wakuka nawo ka Insa piya wenye kuwa na mashetwani.

³³ Na piya wanu wa kaya ire wakijumana pan-ryango.

³⁴ Basi, Insa akiwaponesa wanu wengi wa shida jisijisi, na akiwatuwisa mashetwani wengi. Iye aakiwasa mashetwani kusowera konta wakimwi-jiwa. §

Insa akwereza Habari Ngema

³⁵ Subuu yake, Insa akilamuka alufajiri, akilawa nkaya mure, akúka mahala sapanu wanu, akilebela duwa nopo.

³⁶ Ansumani pamoja na wenziwe wakilawa kupita wakinsakula. Nakunsingana, wamwambira javi:

³⁷ “Wanu piya wankukusakula!”

³⁸ Fala Insa akiwajibu: “Tukeni mahala kwengine makaya mengine jirani ipate noko nikereze, konta noco omi ndi canijirire.”

³⁹ Basi, akipita akereza Habari Ngema mmasinagoga* mwawo na makaya piya a Galileya, na akiwatuwisa mashetwani.

Insa amponesa munu wa magundula

⁴⁰ Suku moja, kaja ka Insa munu mmoja camagundula, akinlebelu na akikokora mbere yake, akimwambira: “Ukisaka, kwanawo uwezo wa kuniponesa.”

⁴¹ Neye akimmonera utungu, akolosa nkono wake akinkumbula, akimwambira: “Nisaka, swafika!”

⁴² Kwa mpunde noure, magundula are akimpatika, munu ire akipona.

⁴³ Akinlaizira pakulu, akintuwisa,

§ 1:34 Ewo wakubali mamulaka ake. nyumba ya duwa ya Mayahudi.

* 1:39 Sinagoga ndi

⁴⁴ akimwambira: “Sikiriza! Usimwambire munu kinu. Ila ukarolote ka nlongozi wa dini, kapereke swadaka kamba vyayamba shariya ya Musa kwa kuswafika kwako uwé ushahidi kwawo.”

⁴⁵ Fala nakulawa, camagundula ire akanza kutangaza, akeneza habari zire mpaka Insa aakidirire kwingira nkaya mure baina, fala kekala kunyenje mahala palanga. Wanu wakilawa kila upande wakimukira noko.

2

Insa amponesa munu wakuremala

¹ Paaludire tena Kafarnaumu, bandi ya suku aba, wanu wakipata habari kuwa kawapo nnyumba mwake.

² Wanu wengi wakijumana tapa-tapa, anta pan-ryango aikiwepo nafasi. Noparepare, Insa akikola kuwereza usemi wa Mwenyezimungu.

³ Ikisa waja wanu wane wansukula kitewe mmashila.

⁴ Kwa kuwa awakikidiri kunfikisa paakiwa pare konta ya wanu, wakikwera papala wakitolola nopare paakiwa pare. Ikisa wakiteremusa mashila atandikiriwe kitewe ire.

⁵ Insa paawawonire wanu ware kuwa wantu-maini iye, neye akimwambira nlwere ire javi: “Mwanangu, madambi ako aswamiiwa.”

⁶ Na wakiwapo nopare wanlimu wa shariya wékala. Ewo wakiwaza mmyoyo mwawo, wakamba:

⁷ “Mbana asowera javi? Kakukufuru! Nani ari nawo mamulaka kuswamii madambi sairi Mwenyezimungu tu basi?”

⁸ Mpunde noure, pejiwe Insa cawari kuwaza mmyoyo mwawo, akiwambira: “Sababuni umwe kuwaza javyo mmyoyo mwenu?”

⁹ Kumwambira kitewe-yu javi: ‘Madambi ako aswamiiwa’ au kumwambira: ‘Lamuka, usukure mashila ako, uke vyako’, sacirigariga ndi cepi?

¹⁰ Fala nukoloterani kuwa Binadamu wa Binguni kanawo mamulaka a kuswamii madambi mulumwengu-mu.” Ndimana, kamwambira kitewe ire javi:

¹¹ “Uwe nukwambira: lamuka, usukure mashila ako, uke vyako ukaya.”

¹² Neye akilamuka, kwa mpunde noure, ak-itwala mashila ake are, akilawa, wanu wakimona javi. Wanu piya wakishanga, wakintukuza Mwenyezimungu, wakamba:

“Tangu evi atinamba kuwona javi!”

Insa antapira Lawi amwita Matwaya

¹³ Sambu, Insa akilawa tena, akuka nanyenje ya tanda ra Galileya. Wanu wengi wawenye wakinfulata noko, neye akikola kuwafunda.

¹⁴ Paakuka nakupita, Insa kammona Lawi mwana wa Alufeu, ekare mahala pakiripisiwanga nsoko. Iye akimwambira: “Nifulate!” Iye akilamuka akinfulata.

¹⁵ Ikisa, wakati mwengine, Insa pekare akirya nnyumba mwa Lawi-yu, wákiwapo wakirya naye pamoja na wanafunzi wake, warípsi nsoko wengi

na wamádambi wengine.* Kusema kweli, awakifulatiwa na wanu wengi.

¹⁶ Sambu, wanlimu wa shariya wa kundi ra Mafarizeu, pawammonire kuwa kankurya na wamádambi pamoja na warípisi nsoko, wakiwadairi wanafunzi wake: “Sababuni kwikala na warípisi nsoko na wamádambi wengine kurya nawo?”

¹⁷ Insa, nakusikira, akiwajibu: “Wakomu awashugulika na dotoru, ila walwere. Onani, sijire kuwarifu wenye shariya wawe wanafunzi wangu, ila wamádambi.”

Kukaidiyana kuhusu kufunga

¹⁸ Sambu, wanafunzi wa Yahaya mwenyé Koza na Mafarizeu wákiwa na tabiya ya kufunga. Suku moja, wanu wengine wakija ka Insa, wakindairi: “Wanafunzi wa Yahaya pamoja na Mafarizeu wafunga, fala wanafunzi wako-wa awafunga. Sababuni?”

¹⁹ Insa akiwajibu javi: “Warifiwe paharusi wari pamoja na mwenye-harusi, wafungaja? Mwenye-harusi akiwa pamoja nawo awajúzi kufunga.

²⁰ Fala ikuja kufika suku yakulaviwa mwenye-harusi-yo. Basi noyo suku-yo wakuja kufunga.

²¹ Aapo atáya kipande ca nguwo yagoma munguwo ya mida, kamana kipande kipya-co cipapula nguwo ya mida, izidi kupapuka pakulu.

²² Aapo munu atwala maji a kazu saanasemuka kutairira nnumba zakumiliya. Konta numba-zo zikipanjika, maji-yo atawanyika, na numba-zo

* **2:15** Mayahudi wakikafilika naye konta mwenyé shariya aajuzi kurya na wamádambi.

zikwaribika. Kwa javyo maji-yo saanasemuka, tayani nnumba nyipya.[†]”

Insa suku ya sabadu

²³ Iwa suku moja, sabadu, Insa na wanafunzi wake wakipita nanyenje ya masamba a tirigu. Wanafunzi ware wakanza kuvunja masuke are watafune.

²⁴ Mafarizeu wakiwambira: “Ona, wanafunzi wako mbana watenda vinu savijuzi kutendiwa suku ya sabadu‡?”

²⁵ Fala Insa akiwajibu: “Amufyomire nkati ya Mandiko§ vyaatendire Daudi painkorire njala pamoja na wenziwe?”

²⁶ Vyengire nNyumba ya Mwenyezimungu wakati Abiyatari wâwere nkulu wa wakulungwa wa dini. Katafuna mikate maalumu, yawâkiwa nawo haki kutafuna walongozi wa dini tu basi. Ikisa mikate myengine akiwatongera wenziwe.”

²⁷ Ikisa Insa akiwambira: “Wanu awombiwe kwa ajili ya sabadu, ila suku ya sabadu itendiwa kwa ajili ya wanu.

²⁸ Basi, Binadamu wa Binguni ndi Mwenye wa sababu.*”

3

Insa amponesa munu suku ya sabadu

† **2:22** Ezi aya-zi, Insa kaamba nkinyume kuwa munu aifâi ku-fulata tabiya zamida (kukulata shariya tu basi) iri kuwa iwapo namuna ya kuinshi mainsha mapya, julu ya kukulata njira yake.

‡ **2:24** Shariya ikataza wanu kukola kazi suku ya sabadu. § **2:25** Ona 1 Samuweli 21:1-6. * **2:28** “Mwenye wa sabadu” ári na mamulaka julu ya sabadu.

¹ Sabadu nyengine, Insa akingira tena nsinagoga, nomure ákiwapo munu wakuremala nkono.

² Maaduwi wa Insa ware wakintunza sana-sana wammone kuwa amponesa suku ya sabadu ipate wanlaumu.

³ Noparepare iye akimwambira mwananlume wakuremala nkono ire javi: “Lamuka, uje kati-pa.”

⁴ Ikisa piya ware akiwadairi javi: “Thusu suku ya sabadu kutenda meema au mabaya? Kuvusha mainsha au kuulaya?” Fala ewo wakinyamala.

⁵ Insa akiwanang'aniza upande piya rungerungu akimiwe, akiuzunika kwa ajili ya myoyo yawo kuwa migumu. Ikisa akimwambira nlwere ire javi: “Olosa nkono-wo.” Iye akolosa, akiponesiwa nkono wake ure.

⁶ Wakilawa Mafarizeu wakuka wakisowera na kinya Herodi. Wakijumana kuwazisana vyakumulaya Insa.

Wanu wengi viwajibu wammone Insa

⁷ Insa pamoja na wanafunzi wake wakilawa, wakuka kutanda ra Galileya. Wanu wengi wakinfulata, wanu wakulawa Galileya, Yudeya,

⁸ Yerusalemu, Idumeya, ng'ambu nyengine ya Yordani, upande wa Tiru pamoja na Sidoni. Wanu wengi wasikire vinu vyaakitenda, waja kumona.

⁹ Insa akiwambira wanafunzi wake wanvutire karibu yake ngalawa mmoja ipate wanu wasinkinye konta wákiwa wengi.

¹⁰ Kweli, wanu wengi wawenye kâwaponesa, ndi-manana walwere piya wakimwirukira Insa wapate kunkumbula.

11 Mashetwani, pawakimmona ponse, wakigwa mbere yake, wakikuwa wakamba: “Uwe kuwa Mwana wa Mwenyezimungu*!”

12 Iye akiwashurutisa pakulu kuwa wasimwambire munu iye caari.

Insa awatondola mawalii kumi na wawiri

13 Ikisa Insa akikwera mmwango, akiweta ware waawasakire iye mwaneyewe. Newo wakija ka Insa.

14 Basi, iye akiwatondola wanu kumi na wawiri (ewo kaweta mawalii) awe nawo, awatume wakereze Habari Ngema,

15 na wawe nawo mamulaka akuwatuwisa mashetwani.

16 Wanu kumi na wawiri waâwatondore ndiwa: Ansumani (wantapire zina ra Peduru),

17 Yakobu mwana wa Zebedeyu, Yahaya nduye Yakobu wantapire zina ra Boanerge (mana ake “wana wa kudidima”),

18 Andere, Filipi, Bartolomeu, Matwaya, Tamimu, Yakobu (mwana wa Alufeu), Tadeu, Ansumani nKanaa,

19 pamoja na Yuda Shikariyoti anzungunuke Insa.

Insa na Ibilisi

20 Paaludire ukaya, wanu wengi wakijumana tena, awakipata anta nafasi ya kurya.

* **3:11** “Mwana wa Mwenyezimungu” ndi zina rimojawapo retiwa Insa. Rikolota kupatana kwema ka Insa na Mwenyezimungu, kamba mwana na wawaye. Eri zina-ri aisema kuwa cipita kitendo ca muka na nlume, ila kupatana kukulu ka kiroho.

21 Jamaa zake pawasikire, wakilawa kuka kunkola, kamana wengine wakamba: “Ankili zimpoteya!”

22 Wanlimu wa shariya wa Yerusalemu pawajire, wakamba: “Kanawo Belzebuli†. Awatuwisa mashetwani julu ya uwezo wa nkulu wa mashetwani.‡”

23 Sambi, Insa akiweta wanu, akikola kusowera nawo kwa vinyume, akiwadairi: “Shetwani antuwisa shetwani mwenziwe mwaja?”

24 Kila ufalume wakwawanyika makundi akubishana watupu, auinshi.

25 Nyumba§ ikirawanya aiinshi.

26 Ona, inawa Ibilisi aritendera vita mwananyewe kurawanya, singari kainshi, nanga uwa mwinsho wake.

27 Apo munu akidiri kwingira nnyumba ya munu wakurimba, kumwiwira vinu vyake sairi kwanza anfunga mwenyé nguvu-yo. Ikisa amwiwire sana nnyumba mwake.*

28 Nukwambirani kuwa piya viswamiiwa ka wanadamu, madambi anta na kufuru zawakufuru wanu.

29 Fala akufurira Roho Takatifu, aashubutu kuswamiiwa, fala akuwa na madambi a milele.”

30 Insa kaamba javire kwa kuwa wakamba, “Kanawo mashetwani.”

Jamaa wakweli wa Insa

† 3:22 “Belzebuli” Ibilisi au Shetwani. ‡ 3:22 Wakati-wo kuwatuwisa mashetwani ndi kinu cikikuna mara nyingi zawenye.

§ 3:25 “Nyumba” mana ake ujamaa. * 3:27 Insa aarikwamba kuwa vyema kwiwa nyumba.

³¹ Kwa suku-yo, wakija mamaye na wanduze Insa wakimira panja, wakintuma munu kumwita.

³² Neye kekala na wanu wengi wawenye wânzunguriza, wakimwambira: “Ona! Mamayo, wanduzo, na walumbuzo wawa panja pare, wankukusakula.”

³³ Iye akiwajibu: “Mama ndi wepi? Na wanduzangu ndi wepi?”

³⁴ Basi, iye akizungunuka akiwanang'aniza wekare wanzungurize ware, akiwambira: “Wawoneni! Ewa-pa ndi mama na ndi wanduzangu.

³⁵ Kamana ire aténda vyaasaka Mwenyeyimungu, noyo ndi nduyangu na nlumbwangu na mama.”

4

Insa afunda kwa kinyume

Kinyume kuhusu nvyari*

¹ Mara nyengine tena, Insa akanza kufunda nanyenje ya tanda. Wanu wengi wawenye wajumana karibu yake. Kwa javyo, iye akingira mungalawa, akikala mbahari. Piya wanu wákiwa nanyenje karibu ya maji.

² Iye akiwafunda wanu vinu vingi kwa mifano ya kinyume. Nkati ya kuwafunda kwake, ákiwambira javi:

³ “Sikirizani! Mwananlume kalawa koka kuvyala masamba.

⁴ Paakimwaya mbeyu ire, nyengine igwirira munjira, zija nyuni zilokota.

* 4: Au: “Nfano”.

⁵ Nyengine igwirira mmawe, mahala samuna nsanga mwingi. Mpunde noure ilawa senge, kwa kuwa auwerepo nsanga.

⁶ Pariwarire juwa senge ire ilungula. Kwa kuwa mizipe aiwere yamana, yumiliya.

⁷ Mbeyu nyengine igwirira kati ya miwa. Miwa ire ikula, ikinya mbeyu ire. Ntamana aipere.

⁸ Nyengine igwirira munsanga warutuba. Ikula, inuru na ípa visumo, muti mmoja talatini, mwengine sitini na mwengine visumo miya.”

⁹ Mwinsho kaamba: “Ári na masikiro a kusikira, asikire!”

Anzima ya kinyume

¹⁰ Wanu wengi pawokire vyawo, wengine wakinzunguriza pamoja na wanafunzi kumi na wawiri ware, wakindairi kinani cinsowerese kinyume cire.

¹¹ Insa akiwajibu: “Umwe mwijiwisiwa siiri ya ufalume wa Mwenyezimungu. Fala ka wanu wengine wa panja, vinu piya wafundiwa kwa kinyume.

¹² Ndi kamba vyaasema Mandiko, kuwa javi: ‘Kunang'aniza wanang'aniza fala awawona kusikira, wasikira fala awereriwa. Wasije kongoka wakipata kuswamiiwa.’ ”

Insa afafanula kinyume kuhusu nvyari

¹³ Insa kawambira, kaamba: “Amwereriwa na mana a eci kinyume-ci? Sambu vinyume piya, musaka kwereriwaja?

¹⁴ Nvyari ndi ire ereza Habari Ngema.

¹⁵ Nanyenje ya njira mana ake ndi wanu wasikira usemi uvyariwe ure, nakusikira

mpunde-sinkulu akuja Ibilisi awalavya habari yawavyariwe ire.

¹⁶ Na ewa ndi mbeyu ivyariwe mmawe, ndi wanu wasikíra usemi, mpunde nowo wapokerera ka radi,

¹⁷ fala awana nzipe wawo wanyewe, wainshi nawo suku aba. Ikija tafauti au kulumbatiwa kwa sababu ya usemi wa Mwenyezimungu, mpunde nowo wabugudika.

¹⁸ Na wengine mbeyu ivyariwe mmiwa, ewa ndi wasikira usemi,

¹⁹ fala kwa tafauti za enzi-zi na wájibu wakupata mali na vinu vyengine, vikimwingira vikinya usemi ure, aupa visumo.

²⁰ Na ware wavyariwe munsanga warutuba, mana ake ndi wasikíra usemi wa Mwenyezimungu, wapokerera na wakupa visumo talatini, au sitini au miya.”

Kinyume kuhusu kandiyeru

²¹ Ikisa Insa akiwadairi: “Kandiyeru ikikoreziwa itaiwa nkati ya tamboru au ituriwa mwivungu? Níkamba ikwangikiwa paarami imwarike sana.

²² Kusema kweli, acipo kinu cakufisiwa sacifisuriwa. Aipo siiri sailawira panja.

²³ Ári na masikiro a kusikira, asikire!”

²⁴ Akiwambira tena: “Tunzani camuri kusikira-ci. Kipimo camupimira nomwe mupimiriwa noco na mukongeziwa.

²⁵ Kamana ári nawo, azidi kupewa. Fala saana, anta aba caari nawo noco, anyang'anyiwa.”

Kinyume kuhusu mbeyu ya kukula

26 Insa akamba tena: “Ufalume wa Mwenyezimungu ulandana na munu vyaavyala mbeyu pansi.

27 Akilala usiku, nsana akilawa, kuno mbeyu ire ikiwota na ikikula, iye sejiwa.

28 Ardhi iruwerya visumo wanyewe: cakwanza ulawa nnyani, ikisa suke, mwinsho wa suke ulawa mpunga.

29 Mbeyu wakati waitokota, mpunde nowo munu akwanza kusinja kamana mavuno afika.”

Kinyume kuhusu mbeyu ya mostarda

30 Insa akiwambira: “Kinani canisaka kulan-danisa ufalume wa Mwenyezimungu? Ulandana na nfanoni?

31 Ulandana na mbeyu ya mostarda[†] paivyariwa pansi, ikuwa mbeyu noto javi. Ingawa mbeyu noto pakulu koliko mbeyu piya,

32 fala ikivyariwa pansi, ulawirira nrayi, úkula upunda mirayi piya. Ukuwa na vitambi vikulu, anta nviri wake nyuni zakwiruka julu zijenga vitundu nomo.”

33 Na kwa kinyume cingi kamba noco, iye ákiwasowerera usowezi vyakujuzi ewo kupata kusikira.

34 Bila usowezi wa kinyume aakisowera nawo. Fala paákiwa yeka ponse na wanafunzi wake, iye akiwereza mana awo kinyume caasowere cire.

Insa anyamaza mepo

35 Noire suku ire jironi, Insa kawambira wanafunzi javi: “Tukeni tilokere ng'ambu nyengine ire.”

[†] 4:31 Ona Matwaya 13:31-32.

³⁶ Bandi ya kulayana na wanu wengi, ewo wakingira mungalawa mwákiwa mure, wakuka. Zikiwepo ngalawa nyengine nopo.

³⁷ Rikija gaibu rikulu, mawimbi makulu-makulu akikola kupanja ngalawa ire, anta maji akanza kwingira mungalawa mure.

³⁸ Na kumbe Insa ákilala pasitiri, kênnyamira nsawo. Wanafunzi ware wakinlamusa, wakimwambira: “Mwanlimu, tankufwa, mbana avikuyeri?”

³⁹ Noparepare akilamuka, akamuru mepo na maluwimbi, akamba: “Kutengemane, mepo inyamare!” Na mepo ire ikinyamala, kukitenda shuwari dembwe.

⁴⁰ Iye akiwadairi: “Mbana muwa wofi pakulu? Amunamba kwamini?”

⁴¹ Ewo wakopa pakulu futi, wakambirana watupu: “Noyo mwananlume wakuwa anta mepo na maluwimbi vinsikiriza-yu, nani?”

5

Insa amponesa munu wakumilikiwa na mashetwani

¹ Insa na wanafunzi wake wakifika ng'ambu nyengine ya tanda, inti yawákikalanga waGerasi.

² Insa nakwisuka mungalawa mure, mpunde nowo kasimanana na mwananlume wakumilikiwa na jini, ákilawa kumakaburi.

³ Noyo mwananlume-yo ákikalanga kumakaburi, ákiwa na nguvu, anta na unyolo hapana akikidiri kunfunga.

⁴ Mara nyingi zawenye, wanu wakinfunga na alucema pamoja na unyolo, fala iye akitupula

alucema na unyolo akisayasayanga. Aawerepo munu wanguvu wakunzaidi iye.

⁵ Daima usiku na nsana kumakaburi na kumyango, akinyangulanga kuno akirisinja mwaneyewe.

⁶ Kwa suku-yo, akimmona Insa kitambo, akintuwirira akisujudi.

⁷ Ikisa akikuwa pakulu akamba: “Insa, Mwana wa Mwenyezimungu Nkulu, usaka unitende kiani? Nukulebela, kwa zina ra Mwenyezimungu, usinopepese.”

⁸ Konta kâmwambira javi: “Uwe jini, nlawe eyu munu-yu!”

⁹ Ikisa Insa akindairi jini ire: “Ukwitiwa mwaja?” Iye akijibu: “Nikwitiwa ‘Junudi’, konta tiwa wengi.”

¹⁰ Iye akinlebelala Insa pakulu kuwa asintuwise ire inti ire.

¹¹ Karibu nopare úkiwapo mwango na nkonjo wa nguluwe nyingi zawenye zikirya nopare.

¹² Mashetwani ware wakinlebelala Insa: “Tipereke kunguluwe kure tikawengire.”

¹³ Iye akiwetikizira, mashetwani ware wakinlawa mwananlume ire, wakuka wakingira nguluwe zire. Ikisa, piya zire zikituwa zikicubukira ntanda, kiyasi ca nguluwe alufu mbiri zigwirira ntanda.

¹⁴ Wasunga wakituwa wakuka ukaya wakereza habari zire. Nkaya mure na mmamasamba wakilawa wanu wakuka kuwona vikunire vire.

¹⁵ Wakija ka Insa, wammona mwananlume âpatiwe na mashetwani ire kekala, avarire nguwo sana-sana, ári na ankili zake. Basi ewo ukiwapata wofi pakulu futi.

16 Wawonire vinkunire vire, wakikola kuw-
ereza vinkunire mwananlume wa mashetwani
ire na nguluwe zire.

17 Wakanza kunlebelá Insa alawe nkaya
mwawo mure.

18 Insa paakiripakira mungalawa, munu âpatiwe
na mashetwani ire akinlebelá wokeye onse.

19 Fala Insa ampere rihusa, akimwambira: “Uka
kawári wanu wa kwenu, ukawereze mambo
akuténdere Mwenye na vyakuwonere utungu!”

20 Na kweli, iye akúka vyake, akanza kwereza
kaya ya Dekapoli* mambo makulu atendériwe na
Insa. Basi, wanu piya wakitajabu.

Insa awaponesa mwanamuka na mwana wa Yairu

21 Insa pengire tena mungalawa akuka upande
mwengine wa tanda. Nakufika nanyenje ya tanda
rire, junudi ya wanu wakijumana karibu yake.

22 Akija munu mmoja nkati ya wakulungwa
wa sinagoga wakitiwa Yairu. Nakummona Insa,
akisujudi,

23 akintafadali pakulu, akamba: “Mwanangu
kankufwa. Njo, untire makono ipate apone, ain-
shi!”

24 Insa akilawa naye. Wanu wengi wawenye
wakinfulata, wakinkinya kila upande.

25 Ákiwapo mwanamuka nlwere mbobo muda
wa myaka kumi na miwiri.

26 Iye katabika pakulu kuritibisa mmatibibu
wengi wawenye. Kapoteza vyaákiwa nawo piya

* 5:20 “Dekapoli” mana ake ndi “Makaya kumi”. Ona 7:31.

kuwaripa mafundi, fala aapatire fuweni, ulwere ukinzidi.

²⁷ Nakuka, paasikire kuhusu Insa, akija nyuma ya wanu ware, akinkumbula anzu yake.

²⁸ Konta akamba kimoyomoyo javi: “Omi nikiwayi kukumbula lupindo ra anzu yake, nípona.”

²⁹ Kwa mpunde noure, kububuka ka damu kure kukinyamala, neye akifahamu mmwiri mwake kuwa kaponesiwa ulwere ure.

³⁰ Insa, mpunde noure, kafahamu neye kuwa uwezo wakuponesa unlawwa mmwiri mwake, akiwanang'aniza wanu nyuma, akamba: “Akumbure anzu yangu nani?”

³¹ Wanafunzi wake wakimwambira: “Kwankuwawona wanu-wa wakukinya! Udairija nani akukumbure?”

³² Iye akinang'aniza kuno na kuno ammone nani ankumbure.

³³ Kwa javyo, mwanamuka ire, akopa kuno akitetema, kejiwa cinkunire. Akimukira Insa, akingwirira mbere yake, akimwambira piya ukweli.

³⁴ Basi, iye akimwambira: “Nunu, kwamini kwako kukuvusha. Uka kwa salama. Uwe nkomu, usiwe nlwere tena.”

Insa anziripusa ka wafwi mwana wa Yairu

³⁵ Insa kuno akisowera, wakifika wanu kulawa kunyumba ya nkulungwa wa sinagoga, wakimwambira: “Mwanawo kafwa. Unshumbuwirani mwanlimu-yu?”

³⁶ Fala Insa azimmwerire habari zire, akimwambira nkulungwa wa sinagoga ire: “Usisusuke, nitumaini omi tu basi.”

³⁷ Fala iye aalavire rihusa kunfulata munu mwengine ila Peduru, Yakobu na Yahaya nduye Yakobu.

³⁸ Wakuka wakifika kunyumba ya nkulungwa wa sinagoga ire. Insa kawona geshi za wanu, wengine wankurira pakulu-pakulu, kuno wengine wakirondongola.

³⁹ Iye nakwingira, akiwambira javi: “Sababuni kutenda geshi kuno mukirira? Mwari-yo aafwire, kankulala.”

⁴⁰ Wanu ware wakinkejeli, fala iye akiwalavira panja piya ware. Ikisa, akintwala wawaye pamoja na mamaye mwari ire, na wanafunzi wake waalongozane nawo, wakingira mwaákiwa mwari ire.

⁴¹ Akinkola nkono mwari ire, akimwambira: “Talita, kumi”, mana ake “Mwari, nukwambira, lamuka!”

⁴² Kwa mpunde noure, mwari ire akilamuka, akanza kwenenda! Ku! Iye ákiwa na hirimu ya myaka kumi na miwiri. Basi, wanu ware wakitajabu pakulu futi.

⁴³ Insa akiwamuru akiwalaizira pakulu kuwa wasimwambire munu vikunire vire. Novyo akiwambira wampe mwari ire cakurya arye.

6

Insa akatariwa Nazareti

¹ Sambu Insa akilawa inti ire, akiludira kwawo Nazareti. Wanafunzi wake ware wakinfulata.

² Paifikire sabadu, akanza kufunda nsinagoga. Wengi pawasikire, watajabu pakulu. Wakamba:

“Vinu-vi vyankulawirira ndepi? Ndi wijiwifuni wapewe-yu? Maajuza kamba-ya aténda na makono ake-ya kankupata ndepi?

³ Sinoyu-yu karipinteru, mwana wa Mariyamu, nduye Yakobu, Yose, Yuda pamoja na Ansumani? Walumbuze atiri kwikala nawo nkaya nomu?” Ewo wakibugudika naye.

⁴ Basi Insa akiwambira: “Nabii ainshimiwa kila upande, ila aainshimiwa kwawo na awamwishimu wajamaa zake na wenziwe.”

⁵ Kwa javyo, iye aakidiri kutenda anta maajuza mamoja, sairi kuwatula makono walwere wamojawapo, kuwaponesa.

⁶ Iye akiwatajabu pakulu kwa sababu ya kutowa kumwamini.

Ikisa, akilawa akipita akifunda mmakaya.

Insa awapereka mawalii kwereza Habari Ngema

⁷ Sambu Insa akiweta wanafunzi kumi na wawiri ware, akanza kuwapereka wawiriwawiri. Akiwapa mamulaka a kuwatuwisa mashetwani.

⁸ Akiwamuru wasirisukuze kinu munjira ila ngombo tu basi. Wasisukure cakurya, wala nrumba wala nzuruku,

⁹ wasirisukuze nguwo mbiri ila wawe na viratu mmaulu tu basi.

¹⁰ Akiwambira novyo: “Mukifika mahala, nyumba yamusaka kufikira noyo, ikalani nomo mpaka suku yamusaka kulawa nopo mahala-po.

11 Ikiwa awakupokerereni na awakusikirizeni, pakulawa pumunani matako enu*, iwe ushahidi kwawo.”

12 Ewo nakulawa pare, wakipita wakereza kuwa wanu wajuzi watubiye.

13 Mashetwani wengi wakiwatuwisa, na walwewe wengi wakiwamiminira mafuta kuno wakiwaponesa.

Kuulaiwa ka Yahaya mwenyé Koza

14 Sambu, nfalume Herodi akisikira habari kuhusu Insa kwa kuwa zina rake rikisifiwa pakulu. Wengine wakamba: “Yahaya mwenyé Koza kaziribuka ka wafwi, ndimana kankukunisha mambo a maajuzi.”

15 Fala wengine wakamba: “Eyo Aliyasi.” Na wengine wakamba: “Eyo nabii mwengine, kamba minabii wamojawapo wa mida.”

16 Fala Herodi paasikire akamba: “Wanintupure kiswa omi, Yahaya mwenyé Koza, kaziripusiwa!”

17 Kamana Herodi mwananyewe kâwatuma masurudadu wakankore Yahaya wanfungu na wantaye nkalaboshu kwa sababu ya Herodiza, muka wa Filipi nduye Herodi, kwa kuwa kânloba.

18 Ndimana Yahaya kamwambira Herodi javi: “Auna haki ya kunloba nlamuwo.”

19 Kwa javyo, Herodiza akikimiyana na Yahaya, vikimwajibu amulaye. Fala aakidirire,

20 kônta Herodi akimopa Yahaya, akijiwa kuwa iye mwananlume mmoja wa shariya na takatifu, ndimana akinkengera. Wakati waansikire

* 6:11 Kigeregu: “pumunani vunvu riri mmaulu mwenu”.

Yahaya, Herodi akifazaika, fala novyo-sivyo vikimwajibu kunsikira.

²¹ Kwa suku moja Herodiza akija akipata nafasi ya kumulaya, suku Herodi yaakitenda mwaka. Kwa javyo, akitenda jambo, akiwarifu mawaziri wake, wakulungwa wa masurudadu, na wanu wakuinshimiwa wa Galileya.

²² Pengire kuvina mwana wa Herodiza, Herodi vimwajibu pakulu pamoja na wawarífire. Ndi-mana nfalume ire akimwambira mwari ire javi: “Nilebele causaka conse, omi nukupa.”

²³ Ikisa akilapira tena, akamba: “Causaka kulebela conse, anta paiwa nusu ya ufalume wangu-wu, nukupa!”

²⁴ Nakulawa iye akindairi mamaye: “Nilebele kinani?” Mamaye akamba: “Lebela kiswa ca Yahaya mwenyé Koza.”

²⁵ Basi mwana ire akiludira upesi ka nfalume nokure, akilebela akamba: “Nisaka munipe nginga sambi nopapa, kiswa ca Yahaya mwenyé Koza.”

²⁶ Nfalume ire akikafilika pakulu futi, fala kwa kuwa kâlapira mbere ya wanu warifiwe ware, aankatarire.

²⁷ Basi, kwa mpunde noure, nfalume ire akintuma surudadu na akamuru cikaje kiswa ca Yahaya. Surudadu ire akuka kukalaboshu, akitupula kiswa ca Yahaya,

²⁸ akija naco nginga, akimpa mwari ire. Iye akipokerera, akimpa mamaye.

²⁹ Wanafunzi wa Yahaya ware, pawasikire vinkunire mwanlimu wawo, wakuka wakitwala maiti a Yahaya, wakizika.

Insa awapa cakurya wanu alufu ntanu

³⁰ Mawalii ware wakijumana mbere ya Insa, wakimwambira piya vyawakitenda na vyawakifunda.

³¹ Iye akiwambira: “Njoni yeka yenu pakiriziu, mupumuzike aba.” Kamana wanu wákija na wákiludi wákiwa wengi, ewo awákiwa nawo anta nafasi yakurya.

³² Wakisuka mungalawa mure, wakuka mahala kiriziu wakipumuzika.

³³ Fala wanu wengi wâwawona pawakilawa na wawéjiwa. Basi, ewo wakilawa luwansi mmakaya mure, wakiwatuwirira noko, wakifika kábula ewo sawanamba.

³⁴ Basi, Insa nakwisuka mungalawa mure, kawawona wanu wengi wajumana, akiwawonera utungu pakulu konta wákiwa kamba makondoo sawana nsunga. Akanza kuwafunda vinu vingi vyawenye.

³⁵ Paripepire juwa, wanafunzi ware wakuka ka Insa, wakimwambira javi: “Epa mahala-pa pakilanga-langa, na juwa ripepa futi.

³⁶ Wambire wanu-wa woke vyawo mmakwawo au mmasamba ári karibu ipate wakauze cakurya.”

³⁷ Fala Insa akiwajibu, akamba: “Wapeni umwe-po cakurya warye!” Ewo wakamba: “Basi, tuke tikauze mikate ya jarajara miyateni tije tiwape watafune?”

³⁸ Iye akiwadairi: “Umwe mwanawo mikate myengapi? Ukani mukanang'anize.” Nakuwona wakija wakisema: “Mitanu, na inswi mbiri.”

³⁹ Basi, Insa akiwamuru wanafunzi ware

wawambire wanu ware wekare makundi-makundi mminyani miwisi mure.

⁴⁰ Piya ware wakikala makundi-makundi a wanu miya au amusini.

⁴¹ Insa nakutwala mikate mitanu ire na inswi mbiri zire, akinang'aniza julu, akishukuru, akimeya mikate, akiwapa wanafunzi wake ware wawatongere wanu ware. Na inswi mbiri zire akiwatongera piya ware.

⁴² Piya warya na wekuta.

⁴³ Wakilokotera pamoja vipande vyakubaki vya mikate na inswi, vikalala kumi na viwiri vyakwija-tapa-tapa.

⁴⁴ Na watafune mikate wákiwa wanawalume alufu ntanu!

Insa akwenenda julu ya maji

⁴⁵ Kwa mpunde noure Insa, akiwalazimisha wanafunzi wake wengire mungalawa, walongorere ng'ambu nyengine, Betisaida, mpaka iye ese kulayana nawo wanu ware.

⁴⁶ Pawesire kulayana, Insa akuka pamwango kulebela duwa.

⁴⁷ Paripepire juwa, ngalawa ilongorere ire íkiwa kati-kati ya tanda, na Insa ákiwa yeka yake kungulu.

⁴⁸ Kwa kuwawona kuwa wankutaya magasiya kwa tafauti kamana úkiwa mbisho, alufajiri galu ntanzi, iye akiwokira kuno akenenda julu ya maji. Akenenda kamba asaka kuwapunda,

⁴⁹ fala ewo pawammonire akenenda julu ya maji, wakidaniza kuwa nsoka, wakanza kufula uto.

⁵⁰ Kweli, piya wammona na wasusuka pakulu futi. Fala kwa mpunde noure, Insa akisowera nawo, akiwambira javi: “Rimbani myoyo! Ndi nomi, musope kinu!”

⁵¹ Iye akingira mungalawa mure, na mepo ire ikinyamala. Ewo wakitajabu pakulu futi!

⁵² Kusema kweli, wákiwa sawanamba kwereriwa kuhusu mikate ire, kamana myoyo yawo íkiwa migumu.

Insa awaponesa wanu Genezareti

⁵³ Pawalokire wakifika kungulu ya ng'ambu nyengine, inti ya Genezareti, wakitaya nanga.

⁵⁴ Nakwisuka mungalawa mure, mpunde noure wanu ware wammanyira.

⁵⁵ Wakipita, wakitwa piya mmakaya mure. Walwere wakiwasukula mmashila, wakuka nawo mahala pawasikire kuwa ndi paari Insa.

⁵⁶ Mwakipita Insa monse, mmakaya asaka kuwa onse na nvitongojo, mmabazari wakiwatula walwere wawo, wakintafadali nanga anzu yake wankumbure. Na piya wakinkumbula, wákipona.

7

Ámuri za Mwenyezimungu bora pakulu

¹ Suku moja, Mafarizeu pamoja na wanlimu wa shariya wamojawapo wâlawa Yerusalemu, waki-jumana ka Insa.

² Ewo wawawona wanafunzi wamojawapo wa Insa wakiryia sawatawade.

³ (Kamana Mafarizeu, na Mayahudi piya, awarya sawatawade sana-sana, kwa kutumira tabiya ya wazee wawo.

⁴ Nakuludi kubazari, ikiwa awatawade sana-sana, awakirya. Ziwapo tabiya nyingi zawenye zawákifulata: kosa kopo, miringi na vyombo vya shaba.)

⁵ Basi, Mafarizeu pamoja na wanlimu wa shariya wandairi javi: “Wanafunzi wako awafulata tabiya za wazee, sababuni kurya sawatawade mmakono sana-sana?”

⁶ Iye akiwajibu: “Nabii Izaya kasowera tangu-mida kuhusu umwe manafiki kamba vyavyândikiwe javi:

‘Ewa wanu-wa wanitukuza nkanywa* tu basi, fala myoyo yawo iwa baidi nami.

⁷ Akufâi kinu kunitukuza kwawo,

wafunda mafunzo na shuruti za wanadamu.’ ”

⁸ Ikisa Insa akiwambira: “Wakwasa ámuri za Mwenyezimungu, ila wafulata shuruti za wanadamu.”

⁹ Akiwambira tena: “Mwanawo tabiya yakukatala ámuri ya Mwenyezimungu ipate tabiya zenu zisise!

¹⁰ Kamana Musa kâsema:

‘Mwinshimu wawayo na mamayo’, na

‘Munu wakunsowerera caputu wawaye au mame,

ahukumiwe kifo.’

* **7:6** Kigeregu: “mivumbu”.

11 Fala umwe mukwamba kuwa munu akimwambira wawaye au mamaye: ‘Vinu vyanikijuzi kukupani umwe ndi Kurbani†’,

12 mwankukataza munu kuwasaidiya wawaye na mamaye.

13 Kwa javyo, mwankufuja usemi wa Mwenyezimungu kwa tabiya zenu zamufunda. Na mwankutenda vinu vingi kamba novyo.”

Insa afunda kuhusu uswafi wa moyo

14 Mara nyengine Insa kaweta wanu wanfike karibu yake, akiwambira javi: “Piya-mwe, nisikirizeni omi, ereriwani.

15 Hapana kinu cakuwa panja ya mwanadamu cakuwa cikimwingira mmwiri cintaya haramu. Ila vinu vinlawa ndi vintaya haramu.”

16 ‡

17 Sambu, nakutanuka junudi ya wanu ire, Insa akingira nnyumba, na wanafunzi wake wakindairi: “Kinyume-ci mana ake kinani?”

18 Insa akiwajibu: “Umwe novyo amwereriwe? Amwijiwa kuwa vya panja vikimwingira munu avintaya haramu?”

19 Kweli, avimwingira mmoyo, ila vimwingira ntumbokulu ikisa vilawira nsintina.” Kwa javyo, Insa kolota kuwa piya vyakurya halali kurya.

† 7:11 “Kurbani” mana ake “Nilapira kumpa Mwenyezimungu”. Ona Matwaya 15:5. Wakati wa Insa, ikiwapo tabiya yakuwa munu wakuriturira kinu mbere alavye nadiri ka Mwenyezimungu, munu-yo aajuzi kuwasaidiya wawaze. Kusema kweli, tabiya-yo ibishana na shariya ya Musa yakuwatukuza wawaze. ‡ 7:16 Mandiko mengine a mida aana aya-yi. [Ári na masikiro onse, asikire!]

²⁰ Insa akamba tena: “Vinlawa munu, ndi vintaya haramu.

²¹ Konta, mmoyo mwa munu, alawa mawazo akunyata: ceje, wivi, ukisomi,

²² uzinzi, wájibu wakupata vinu piya, ubaya, ulongo, wájibu wa vitendo vya ucaputu, wiyana, kufuru, kuridāi pamoja na urevi.

²³ Vitendo vyakunyata-vi, piya vílawa mmoyo, ndimana vintaya munu haramu.”

Mwanamuka mmoja Saari-Yahudi amwamini Insa

²⁴ Nakulawa pare, akukirira makaya a Tiru na a Sidoni. Iye nakwingira nnyumba, kasaka asiji-wikane, falakini aakidirire kurifisa.

²⁵ Mwanamuka mmoja, akíwa na mwanawe kâpatiwa na jini, akisikira kuwa Insa kaja. Nakunfika akinkokorera mmaulu mwake.

²⁶ Mwanamuka ire aáwere Yahudi, kwawo kúkiwa Sirufoinike. Akilebela atuwisiwe jini mwanawe ire.

²⁷ Iye akamba javi: “Wase kwanza wasimana wekute. Kamana sivyema kutwala mikate ya wasimana, kuwefyera wawumbwa§.”

²⁸ Mwanamuka ire akijibu akamba: “Aye, Mwenye, fala wawumbwa wakuryanga songolo za pansu zakuwagwa wasimana pameza.”

²⁹ Basi Insa akimwambira tena: “Kwa sababu ya usowezi wako, mwanawo katuwisiwa jini-yo futi. Ludi, uka ukaya.”

§ 7:27 Mayahudi wawatula wanu piya Sawari-Mayahudi kamba makafiri, na mbere yawo umbwa ndi alama ya ucafu.

³⁰ Mwanamuka ire nakuludira ukaya, kansingana kisimana ire alarire pakinanda, jini ire anlawire.

Insa amponesa munu bubu saasikira

³¹ Insa akilawa tena makaya a Tiru akija Sidoni, kutanda ra Galileya, kati-kati ya makaya a Dekapoli*.

³² Noparepare wakinjisira mwananlume mmoja bubu, saasikira. Wakinlebelala anture nkono†.

³³ Insa akintanusa pawanu pare, akuka naye kiriziu, akintaya vyala mmasikiro, akintaya mata ake julu ya lulimi,

³⁴ akimwinula uso julu binguni, akimpumuzikira, akimwambira na luga ya kiyaramaiku‡: “Efata”, mana ake “Ziuka.”

³⁵ Kwa mpunde noure, masikiro akinziuka na nzipe wa lulimi ukinkunjuka, akanza kusowera sana-sana.

³⁶ Ikisa akiwamuru wanu ware kuwa wasimwambire munu. Fala kila paákiwamuru kuwa wasiseme, ndi pawakizidi kwereza.

³⁷ Kwa javyo, wakitajabu pakulu, wakamba: “Vitendo vyake piya vyema! Sawasikira awasikirisa, na mabubu awasoweresa!”

8

Insa awapa cakurya wanu alufu nne

* **7:31** “Dekapoli” mana ake “Makaya kumi”. Ona 5:20. † **7:32** Kuntula nkono ndi alama ya kunlebelela Mwenyezimungu anjanliye na amponese. ‡ **7:34** “Kiyaramaiku” luga yakutumika Insa nowo wakati-wo.

¹ Nozire suku zire, iwa tena wanu wengi awákiwa nawo cakurya, Insa akiweta wanafunzi wake, akiwambira javi:

² “Wanu-wa niwawonera utungu konta wawa nomi suku natu, awana kinu cakurya.

³ Nikilayana nawo wakiludira mmamakwawo wafungire, awaja kuzirika munjira? Wengine waja kulawa baidi.”

⁴ Fala wanafunzi ware wakinjibu: “Palanga kamba-pa, munu akidirija cakurya cakuwekutisa ewa wanu-wa?”

⁵ Insa akiwadairi: “Mwanawo mikate myengapi?” Ewo wakinjibu: “Saba.”

⁶ Basi akamba: “Wanu piya wekare pansu.” Akitwala mikate saba ire, akinshukuru, akimeya, akiwapa wanafunzi ware, newo wakiwatongera wanu ware.

⁷ Wákiwa nawo novyo inswi aba. Noparepare Insa akintukuza Mwenyemizungu, akisema: “Nezo novyo watongereni piya-wo.”

⁸ Na wanu ware wakirya wakikuta, mwinsho wakilokotera vipande, vikilawirira vikalala saba vyakwijala vyawenye.

⁹ Wanu wákiwa kiyasi ca alufu nne. Ikisa, akilayana nawo.

¹⁰ Kwa mpunde noure, iye akingira mungalawa pamoja na wanafunzi wake ware, akuka upande wa Dalmanuta.

Mafarizeu wanlazimisha Insa alama ya maa-juza

¹¹ Wakilawa Mafarizeu, wakuka wakikaidiyana naye. Ewo wakisakula alama ya binguni, wakimyerera.

12 Kwa javyo, Insa akipumuzika pakulu, akamba: “Sababuni eci kizazi-ci kisákula alama? Nukwambirani kweli kuwa kizazi-ci acoloteriwa alama.”

13 Basi, akiwasa, akiripakira tena, akuka ng'ambu nyengine.

Furumento ya Mafarizeu na ya Herodi*

14 Na kumbe, wanafunzi ware wariwala kusukula cakurya. Mungalawa mure wákiwa nawo nkate mmoja tu basi.

15 Insa akiwalaizira, akamba: “More-moreni na furumento ya Mafarizeu pamoja na ya nfalume Herodi.”

16 Wakikola kukaidiyana watupu konta awâwere nawo mikate.

17 Insa, pejiwe kuwa wankukaidiyana, akiwambira: “Mbana mukaidiyana kwa kutowa kuwa nawo mikate? Amunamba kwijiwa mana wala amunereriwa? Myoyo yenu migumu pakulu?”

18 Umwe mwanawo maso, amuwona? Mwanawo masikiro, amusikira? Amukum-bukira?

19 Mikate mitanu yaniwatongere wanu alufu ntanu ire, vipande víbakire víjala vikalala vyengapi?” Ewo wakijibu: “Kumi na viwiri.”

20 “Na mikate saba kwa wanu alufu nne, vipande víbakire víjala vikalala vyengapi?” Ewo wakijibu: “Saba.”

21 Basi iye akiwambira tena: “Mpaka sambu amunamba kwereriwa?”

* 8:13 “Furumento” ndi alama ya dambi yakuwa na nguvu zakukula.

Insa amponesa kipofu

²² Insa na wanafunzi wake wakifika Betisaida. Wakija nawo ka Insa munu mmoja sawona, wakinlebelela ankumbure.

²³ Iye nakunkola nkono sawona ire, akinlongoza nanyenje ya kaya ire. Nakunsunira mata mmaso, akintula makono, akindairi: “Kwankuwona kinu kimojawapo?”

²⁴ Mwananlume ire akinang'aniza julu, akamba: “Nankuwawona wanu kamba miti íri kwenenda!”

²⁵ Ikisa tena, akintula makono julu ya maso ake. Munu ire akinang'aniza rungu-rungu, akiponesiwa, akanza kuwona piya vinu sana-sana.

²⁶ Insa akimwambira: “Epa, uka nfululu kwenu, usipite nkaya tena.”

Peduru atangaza kuwa Insa Almasihi

²⁷ Insa na wanafunzi wake wakuka mpaka makaya a Kaisariya-Filipi. Munjira iye akiwadairi, akamba: “Wanu wakwamba kuwa omi niwa nani?”

²⁸ Ewo wakinjibu: “Wengine wakwamba uwe kuwa Yahaya mwenyé Koza, wengine wakwamba kuwa Aliyasi, na wengine wakwamba kuwa nabii mwengine mmojawapo.”

²⁹ Insa akiwadairi tena: “Sambi, umwe mudaniza kuwa omi niwa nani?” Peduru akinjibu, akamba: “Uwe ndi Almasihi!”

³⁰ Basi, Insa akiwalaizira kuwa wasimwambire munu kuhusu iye caari.

Insa asowera kuhusu kifo cake na kufufuka kwake

³¹ Sambu, Insa akanza kuwafunda kuwa Binadamu wa Binguni ajuzi atabike pakulu, akatarawe na wazee, wakulungwa wa dini, pamoja na wanlimu wa shariya. Ikisa ajuzi aulaiwe, fala bandi ya suku natu afufuke.

³² Iye akisowera evi vinu-vi bila kuwafisa. Fala Peduru akimwita kunyenje, akanza kunsutumu.

³³ Insa akizungunuka, akiwanang'aniza wanafunzi ware, akinsutumu Peduru, akamba: "Lawa-pa uka nyuma-ko, Shetwani! Kamana auwaza mawazo a Mwenyezimungu ila a wanadamu!"

³⁴ Ikisa akiweta wanu ware pamoja na wanafunzi wake akiwambira javi: "Ikiwa munu mmojawapo asaka kunifulata, arikane mwanayewe, asukure nsalaba wake, na anifulate.

³⁵ Kamana asaka kuvusha mainsha ake, apoteza. Fala apoteza mainsha ake kwa sababu yangu omi na ya Habari Ngema, avusha.

³⁶ Munu kupata duniya nzima-yi, kupoteza mainsha ake, faidani?

³⁷ Munu cakakanya na mainsha ake kinani?

³⁸ Munu akiriwónera haya nomi au usowezi wangu kati ya eci kizazi ca uzinzi na dambi-ci, Binadamu wa Binguni, pakuludi na utukufu wa Baba na malaika matakatifu, iye novyo akuja kuriwónera haya naye."

9

¹ Insa akiwambira, akamba: "Nukwambirani kweli kuwa wawapo nopapa wamojawapo aciwapata kifo viwa vyonse sawawonire ufalume wa Mwenyezimungu ukija na uwezo."

*Kutaduka ka Insa**

² Bandi ya suku sita, Insa akiwatwala Peduru, Yakobu, pamoja na Yahaya, akiwalongoza kumwango nrefu kiriziu, yeka yawo. Akitaduka mbere yawo,

³ mavazi ake akimensa, ákiwa melupa pakulu vú koliko kinu cisaka kuwa conse duniya-yi.

⁴ Nopare, wakilawirira nabii Aliyasi pamoja na Musa, wakanza kupakanira na Insa.

⁵ Sambu Peduru akamba: “Mwanlimu, vyema tikare nopa! Tijenge vibanda vitatu: kimoja cako, cengine ca Musa, na cengine ca Aliyasi.”

⁶ Kusema kweli, Peduru aakijiwa caakisowera konta wanafunzi ware piya uwapata wofi pakulu.

⁷ Rikija wingu rikiwafinika. Nkati ya wingu ikisikirika shauti ikamba: “Eyu ndi Mwanangu wanimpenda. Nsikirizeni!”

⁸ Kwa mpunde noure, wanafunzi ware waki-mangamanga kunang'aniza, wammona Insa tu basi ari pamoja newo.

⁹ Pawakisuka pamwango pare, Insa kawambira kuwa wasimwambire munu vyawawonire vire, Binadamu wa Binguni saanamba kufufuka ka wafwi.

¹⁰ Ure usowezi ure wakitula ila wakikola kukaidiyana watupu mana a usowezi wa “kufufuka ka wafwi”.

¹¹ Ikisa wakuka wakindairi Insa: “Sababuni wanlimu wa shariya za dini wakwamba kuwa kwanza ajuzi aludi Aliyasi†?”

¹² Insa akijibu: “Ndi kweli kuwa Aliyasi akijuzi anze kuja, antengezere vinu piya Binadamu wa

* **9:1** Ona Matwaya 17:1-11. † **9:11** Ona Malakiya 4:5.

Binguni. Fala vyaândikiwa novyo kuwa Binadamu akuja kutabika na kukejeliwa, sivyo?

¹³ Kusema kweli, omi nukwambirani kuwa Aliyasi‡ kâja futi na wantenda piya vyawasakire vyonse kamba vyavyândikiwe kuhusu iye.”

Insa amponesa nnemba wakumilikiwa na jini

¹⁴ Paafikire karibu ya wanafunzi ware, wakija wanu wengi wakiwazunguriza, na wanlimu wa shariya wengine wakikaidiyana nawo.

¹⁵ Mpunde noure, wanu ware, pawammonire Insa, wakitajabu pakulu, wakitua wakuka wakinkomaza.

¹⁶ Insa akiwadairi: “Umwe mwankukaidiyana nawo kinani?”

¹⁷ Ákiwepo mwananlume mmoja kati ya wanu ware akijibu: “Mwanlimu, nija nawo mwanangu-yu, iye kâpatiwa na jini bubu.

¹⁸ Daima jini paampata ponse arefya pansi. Nnemba-yu akwanza kulawa makovu kukanywa, kutafuna meno, na aawa na nguvu. Niwalebela wanafunzi wako-wa wantuwise jini-yu, awakidirire.”

¹⁹ Insa akiwajibu javi: “Ha! Kizazi sacamini! Nukwikala namwe mpaka rini? Nukuhitamilini mpaka rini? Njoni naye nnemba-yo kuno.”

²⁰ Ewo wakuka naye. Jini ire nakummona Insa, mpunde noure kangwisira pansi nnemba ire. Iye akinyongoloka kuno akilawa makovu nkanywa.

²¹ Insa akindairi wawaye ire: “Nowu ulwere-wu umwanza rini?”

Iye akijibu: “Umwanza tangu ári kisimana.

‡ 9:13 Aliyasi epa mana ake ndi Yahaya mwenyé Koza.

²² Mara nyingi zawenye, jini angwisira pamoto na mmaji, kalangela amulaye. Basi, tiwonere utungu! Ukikidiri, tisaidiye!”

²³ Insa akinjibu, akamba javi: “Sababuni kwamba ‘ukikidiri’? Piya vikidirika ka mwenyé kwamini.”

²⁴ Kwa mpunde noure, wawaye ire akijibu: “Omi nukwamini, fala nisaidiye nisiwe na dana tena!”

²⁵ Insa paawanang'anize wanu ware, kawawona kuzidi kwengezeka. Basi akinsutumu jini ire, akamba: “Jini untenza bubu na kewewe nnemba-yu, omi nukwamuru unlawe sambu nopapa. Usishubutu kumwingira tena!”

²⁶ Jini ire akikuwa, akinsasanya kanguvu, akinlawa, akimwasa kamba mufwi. Anta na wengi wakidaniza kafwa.

²⁷ Fala Insa akinkola nkono, akinlamusa, neye akimira.

²⁸ Airini, Insa pengire nnyumba, wanafunzi wake wakindairi cembe: “Ofwe atikidirire kuntuwisa jini âmpatire ire, sababuni?”

²⁹ Insa akiwajibu: “Ire jini ire atuwisiwa kwa duwa tu basi§.”

Insa asowera tena kuhusu kufwa na kufufuka kwake

³⁰ Insa na wanafunzi wake, nakulawa pare, wakipita kati-kati ya Galileya. Iye avikimwajibu kuwa muni ejiwe mahala pare,

³¹ kamana akiwafunda wanafunzi ware, akiwambira javi: “Binadamu wa Binguni agabiziwa mmakono mwa wanadamu, newo wamulaya.

§ 9:29 Waraka nyengine zisema: “pamoja na kufunga”.

Fala bandi ya kuulaiwa, muda wa suku natu, iye afufuka.”

³² Ewo awakereriwa caakamba, na wakopa kundairi.

Mwaha kuhusu munu bora kati ya wanafunzi

³³ Wakifika Kafarnaumu. Pawafikire ukaya, Insa akiwadairi wanafunzi ware: “Munjira mure umwe mukikaidiyana kinani?”

³⁴ Fala ewo wakinyamala, konta wakikaidiyana munjira kuwa nani ári bora.

³⁵ Noparepare, Insa akikala, akiweta wanafunzi kumi na wawiri ware, akiwambira: “Ikiwa munu-yo asaka awe ntanzi, ajuzi ariture kuwa wa mwinsho, awatumike wenziwe piya.”

³⁶ Ikisa, Insa akinkola kisimana mmoja akimwimisa kati yawo, akimpinga mmakono, akiwambira:

³⁷ “Munu asaka kuwa onse ampokérera kisimana kamba-yu, kwa zina rangu, kanipokerera omi. Na anipokérera omi, kusema kweli aanipokerera omi fala ampokerera Baba wangu ári mbin-guni anipereke omi.”

Munu satilumbata ofwe kawa upande wetu

³⁸ Yahaya kamwambira Insa: “Mwanlimu, timona mwananlume mmoja akiwatuwisa mashetwani kwa zina rako. Tinkataza konta aari munkonjo mwetu.”

³⁹ Insa akimwambira javi: “Musinkataze! Aapo munu aténda maajuzi kwa zina rangu ikisa kanisowerera vibaya.

⁴⁰ Kamana munu satilumbata ofwe, kawa upande wetu.

41 Munu akupani kopo ya maji kwa kuwa kawa upande wa Almasihi, nukwambirani kweli aakosa futi kupata thawabu yake.”

Usiwakorese wenziwo dambi

42 Akizidi kwamba: “Munu mmojawapo ankósesa ewa wasimana mmojawapo wanámini-wa, ndi fadari afungiriwe riwe rakupalaza nsingo, atosiwe kati-kati ya bahari.

43 Novyo, ikiwa ukukósesa ndi nkono wako, tupula nowo. Fadari ubadilike wingire mainsha a milele, koliko kuwa na makono mawiri kuka Jahanamu kauri moto sauzimika tena.

44 *

45 Ikiwa ukukósesa ndi mulu wako, tupula nowo. Fadari uwe kitewe wingire mainsha a milele koliko kuwa na maułu mawiri kwefiwa Jahanamu.

46 †

47 Ikiwa riso rako rimojawapo ndi rukukósesa, kotopola noro. Fadari kwingira muufalume wa Mwenyezimungu na riso rimoja basi, koliko kuwa na maso mawiri kwefiwa Jahanamu.

48 Eko nvunyo awafwa wala moto-wo auzimika.

49 Kamana kila munu ataiwa munyu kwa moto.‡

50 Munyu ufāi, ulunga cakurya, fala ikiwa munyu ulamwa cilungiriwa kinani? Basi mujuzi

* **9:44** Aya-yi aipo mmandiko mengi meema. [Eko nvunyo awafwa wala moto-wo auzimika.] † **9:46** Aya-yi aipo mmandiko mengi meema. [Eko nvunyo awafwa wala moto-wo auzimika.] ‡ **9:49** Wanu wengi wadaniza kuwa mana ake javi: Wanu sawari wafulati wa Insa wahukumiwa na moto Jahanamu. Wafulati wa Insa watabika ipate waswafiwe.

muwe kamba munyu[§]. Piya inshini kwa salama munu na mwenziwe.”

10

Kulombana na kwasana

¹ Ikisa Insa akilawa mahala pare, akukirira makaya ya Yudeya na ng'ambu ya muto wa Yordani. Akijumana nawo novyo tena wanu wengi, na kamba vyazowerere, akikola kuwafunda.

² Mafarizeu wakinfika karibu wakindairi javi: “Iwapo haki nlume kumwasa nkawake?” Wandairi javyo konta wakisakula wankorese.

³ Insa akijibu, akamba: “Musa kakwamuruni mwaja?”

⁴ Ewo wakijibu: “Musa karuhusu nlume antaliki nkawake, ushahidi wa kumwasa.”

⁵ Insa akiwambira: “Musa kândika eyi ámuri-yi kwa sababu ya myoyo yenu kuwa migumu.

⁶ Fala tangu mwanzo wa kumba, Mwenyezimungu kamumba nlume na muka.

⁷ Ndimana, mwananlume awasa wawaye na mamaye, alungana afulatana pamoja na nkawake,

⁸ wo-wawiri wakuwa mwiri mmoja*, awawa futi wawiri tena, ila mwiri mmoja tu basi.

⁹ Kwa javyo, kinu caaluganise Mwenyezimungu, munu asananise.”

§ **9:50** Munyu ndi alama ya miyadi ya kupatana na Mwenyezimungu. Ofwe, kwa sababu ya miyadi-yo, ikiwa tawanu wa Mwenyezimungu, tñjuzi titenda kamba wanu wake. Ona Kulawa 30:35. * **10:8** Ona Mwanzo 2:24.

¹⁰ Airini, Insa paákiwa ukaya na wanafunzi wake, ewo waludira kundairi kuhusu noure mwaha ure.

¹¹ Iye kawambira: “Mwenye kumwasa nkawake akinlomba mwengine, kawakuzinga naye.

¹² Na ikiwa mwanamuka kamwasa nlumake, akilombiwa na nlume mwengine, neye novyo kawankuzinga.”

Insa awajanliya wasimana

¹³ Sambu wanu wengine waja nawo wana awakumbure, fala wanafunzi ware wakiwasutumu wanu ware.

¹⁴ Iye paawawonire, akikimiwa na wanafunzi wake pakulu futi, akiwambira javi: “Waseni wasimana-wo waje kwangu omi kuno! Musiwakataze! Kamana ufalume wa Mwenyezimungu wanu kamba ewa ndi wawo.

¹⁵ Nukwambirani kweli kuwa munu saapokerera ufalume wa Mwenyezimungu kamba kisi-mana, visaka kuwa vyonse emo engira.”

¹⁶ Ikisa wasimana ware akiwakola makono, akiwajanliya kuno akiwatula makono.

Matajiri na ufalume wa Mwenyezimungu

¹⁷ Insa, nakulongoza njira, mwananlume mmoja akintuwirira, akikokora mbere yake, akindairi: “Mwanlimu mwema, kupata mainsha a milele, nijuzi kutenda kinani?”

¹⁸ Insa akinjibu: “Sababuni kunita mwema? Hapana mwema ila Mwenyezimungu tu basi.

¹⁹ Ukwijiwa ámuri zamba javi: usimulaye munu, usizinge, usiwe, usiseme ushahidi wa ulongo, usitende udanganyifu, na umwinshimu wawayo na mamayo.”

²⁰ Iye akinjibu: “Mwanlimu, ezo ámuri-zo ndi zanifulata tangu unemba wangu.”

²¹ Insa akinang'aniza ka kumpenda pakulu, akimwambira javi: “Ciwapo kinu cukubakire. Uka, ukauzanye vyaúri navyo piya, uwape masikini. Kwa javyo, ukuwa nawo mali mbinguni. Njo, unifulate.”

²² Nakusikira usowezi ure, akilawa auzunike pakulu futi, konta ákiwa tajiri pakulu.

²³ Insa akinang'aniza nanyenje ire, akiwambira wanafunzi wake ware javi: “Virigariga pakulu matajiri kwingira muufalume wa Mwenyezimungu!”

²⁴ Wanafunzi, pawasikire usowezi ure, wakis-hanga. Fala Insa akisowera tena: “Wanangu, viri-gariga pakulu kwingira muufalume wa Mwenyez-imungu!

²⁵ Raisi pakulu ngamiya kupita kupenya pakipenyo ca singano koliko tajiri kwingira muufalume wa Mwenyezimungu.”

²⁶ Wanafunzi ware watajabu pakulu, wakidairiyana watupu: “Kwa javyo, nani aja kuvushiwa?”

²⁷ Insa akiwanang'aniza rungu-rungu, akiwambira: “Virigariga ka wanadamu. Fala ka Mwenyezimungu avirigariga, konta kwake iye, piya vikidirika.”

²⁸ Peduru akanza kumwambira Insa javi: “Ona, ofwe tasa piya vinu, tiwankukufulata.”

²⁹ Insa akijibu: “Nukwambirani kweli kuwa kila mwenyé kwasa nyumba, wanduze, walumbuze, mamaye, wawaye, wanawe, au inti yake, kwa sababu yangu omi na kwa sababu ya Habari Ngema,

³⁰ apata mara miya sambi-pa nowu wakati-wu, manyumba, wanduze, walumbuze, mamaze, wanawe, na inti, pamoja na kulumbatiwa. Na ulumwengu uja-wo, apata mainsha a milele.

³¹ Na wengi wari watanzi sambi-pa wakuja kuwa wamwinsho, na wamwinsho wakuja kuwa watanzi.”

Insa asowera tena kuhusu kufwa na kufufuka kwake

³² Sambu ewo wari munjira wakuka Yerusalemu, Insa kalongorera. Wakinfulata piya washanga na wanu wengine walongozane nawo wakiwa na wofi. Basi, Insa akiweta mara nyengine tena wanafunzi kumi na wawiri ware akanza kuwambira piya vyuka kunkuna Yerusalemu.

³³ Akiwambira javi: “Sikirizani! Tankuka Yerusalemu, Binadamu wa Binguni agabiziwa walongozi wakulu wa dini na wanlimu wa shariya. Ewo wakuka kunlamula aulaiwe na wampereka ka Sawari-Mayahudi.

³⁴ Ewo wakuka kunshupa, kunsunira mata, kumwibiya, na kumulaya. Fala muda wa suku natu, iye afufuka.”

Insa afunda kuhusu kuudumiyana muni na mwenziwe

³⁵ Ikisa, Yakobu pamoja na Yahaya, wana wawiri wa Zebedeyu, wakimukira

Insa, wakimwambira: “Mwanlimu, tisaka catukulebela conse, utitendere noco.”

³⁶ Insa akijibu: “Musaka nukutendereni kinani?”

³⁷ Ewo wakimwambira: “Pausaka kuwa muufalume wako wa utukufu, ofwe-pa mmoja akwikare upande wa nkono sonto na mwengine upande wa nkono nriri wako[†].”

³⁸ Insa akijibu: “Umwe anta camulebela amwijiwa. Mukidiri kunywa kikombe ca ninywa omi au mukidiri koziwa kamba vyanoziwe omi[‡]?”

³⁹ Ewo wakinjibu: “Aye, tikidiri!” Basi, Insa akiwambira: “Mukuja kunywa kikombe caninywa omi, na koziwa kanoziwe omi nomwe mukuja koziwa.

⁴⁰ Fala kwikala upande wa nkono-nriri au nkono-sonto wangu sumi namuru kwikaza ila wakwikaziwa watengezeriwe kwikala.”

⁴¹ Wanafunzi wengine kumi ware pawejiwe cawakilebela, wakiwakimwira Yakobu na Yahaya.

⁴² Basi, Insa akiweta wanafunzi ware, akiwambira: “Umwe mukwijiwa kuwa inti piya mafalume ndi wawatawala wanu kwanguvu, na wakulungwa wawo ndi walavya ámuri zakuwatumu.

⁴³ Falakini kati yenu umwe, sivyaviri javyo. Kusema kweli, asakula awe nkulu, akuwa ntumisi wenu.

[†] **10:37** Wakidanizira kuwa mikono miwiri ya Almasihi mbin-guni ndi mahala pawekala wanu bora, wakupokerera cewo bora. [‡] **10:38** “Kunywa kikombe” mana ake kukubali kutabikira kinu cafulata na mana a “koziwa” ndi kukubali kufwira kinu cafulata.

⁴⁴ Na kati yenu asaka kuwa awe wakwanza siti awe ntwana wa piya-mwe.

⁴⁵ Konta na Binadamu wa Binguni novyo, aajire kutumikiriwa ila kaja kutumika na kupereka mainsha ake kuwa maripo, awavushe wanu wengi.”

Insa amponesa munu sawona

⁴⁶ Basi, ewo wakifika Yeriko. Insa ákiwa na wanafunzi wake pamoja na junudi ya wanu wengi wawenye. Pawalawire Yeriko, nzimola munu sawona wakwitiwa Bartimeu (mana ake mwana wa Timeu), kekala nanyenje ya njira.

⁴⁷ Paasikire kuwa Insa nNazareti ndi ari kupita, iye akanza kukuwa: “Insa mwana wa Daudi, niwonere utungu!”

⁴⁸ Wengi wakimwambira anyamare. Fala iye akizidi kukuwa pakulu-pakulu: “Mwana wa Daudi, niwonere utungu!”

⁴⁹ Insa paansikire, iye akimira, akamba: “Mwiteni aje kuno.” Basi, ewo wakimwita kipofu ire, wakimwambira: “Iwa radi! Lamuka, kwankwitiwa.”

⁵⁰ Kipofu Bartimeu ire akivula vazi rake akefya pansu, akilamuka akuka ka Insa.

⁵¹ Insa akindairi: “Uwe usaka nukutende mwaja?” Iye akamba: “He, mwanlimu! Nisaka niludire kuwona!”

⁵² Insa akimwambira: “Uka! Kwamini kwako kukuponesa!” Kwa mpunde noure, akiludira kuwona tena, neye akikola kunfulata noire njira ire.

11

Insa akwingira kaya ulu ya Yerusalemu

¹ Insa pamoja na wanafunzi wake wari karibu ya Yerusalemu, pepi ya Betifage na Betaniya pamwango wa Mizaituni, iye akiwatuma wanafunzi wawiri,

² akiwambira javi: “Ukani mpaka kaya iri mbere ire. Mukifika, munsingana buru afungiriwe pamuti, tangu saanapandiwa na munu. Munfungure, muje nawo kuno.

³ Ikiwa munu kakudairini camutenda-ci kinani, mwambireni kuwa Mwenye ndi ari kunsakula, anludisa sambipa.”

⁴ Ewo wakuka, wakinsingana buru afungiriwe pamuti panja karibu ya nryango, wakinfungula.

⁵ Wanu wengine wemire nopare wakiwadairi: “Mbana mwankunfungula buru-yo?”

⁶ Ewo wakiwajibu kamba vyawatumiwe na Insa, wakiwasa wakuka vyawo.

⁷ Ikisa, wanafunzi ware wakintwala buru ire wakuka naye ka Insa, wakitandika makapa awo julu ya buru ire, na iye akimpanda.

⁸ Wanu wengi wawenye wakitandika mavazi awo munjira mure, na wengine wakitandika makuti a mitende awakisinja a mmamasamba.

⁹ Walongorere mbere na wakiwafulata wakimba pakulu-pakulu:

“Hozana!* Ajanliiwe ári kuja kwa zina ra Mola!

¹⁰ Ujanliiwe ufalume usaka kuja-wo,

ufalume wa babu yetu Daudi!

Hozana mbingu ya mwinsho!”

¹¹ Neye akingira Yerusalemu, akuka nNyumba Takatifu. Bandi ya kutunza sana-sana vinu vire

* **11:9** “Hozana” mana ake: “Tivushe!”

piya, akilawa, na kwa kuwa juwa riswa futi, akuka Betaniya na wanafunzi kumi na wawiri ware.

Insa alani nfigu saupa

¹² Subuu yake, pawalawire Betaniya, Insa ikinkola njala.

¹³ Ari baidi kawona nfigu, uri na masamba nyanyama. Akuka karibu awone kamba viwapo visumo, fala aasingane kinu ila masamba tu basi, kamana wakati-wo aikiwa mirongo ya figu.

¹⁴ Nakulawa iye akisowerera muti ure akamba: “Mwanzo wa rero mpaka milele, asiwepo arya kisumo cako!” Na vyaasowere vire, wanafunzi wake wakisikira.

Insa aswafisa nNyumba Takatifu

¹⁵ Pawafikire Yerusalemu, Insa akingira nNyumba Takatifu, akanza kuwatuwisa wanu wacuruzi na wajire kuuza wakiwa nkati mure. Akipindula-pindulanga meza za wanu wakikakanya mizuruku, na viti vya wanu wacuruzi wa mapomba.

¹⁶ Amwasire anta munu mmoja kutwala kinu ca biashara nNyumba Takatifu mure.

¹⁷ Ikisa Insa akanza kuwafunda, akiwambira javi: “Vyandikiwa kuwa, ‘Nyumba yangu ikuja kwitiwa Nyumba ya duwa ka wanu wa mataifa piya’, sinovyoy? Falakini mupindula mutenda kuwa jonga ra wevi!”

¹⁸ Na wakulungwa wa dini pamoja na wanlimu wa shariya wakinsikira, wakimopa, wakanza kupanga namuna za kumulaya. Wakimopa konta wanu vikiwajibu pakulu vyakiwafunda vire.

19 Paifikire jironi, Insa na wanafunzi ware wak-ilawa kaya ulu ire.

Mana a nfigu sauna visumo

20 Ewo pawapitire subuu wawona nfigu ure umiliye mizipe na mizipe.

21 Peduru akikumbukira akimwambira Insa javi: “Mwanlimu! Ona, nfigu waulanire ure umiliya nfululu!”

22 Basi, Insa akiwajibu, akamba: “Ntumainini Mwenyezimungu!

23 Nukwambirani kweli asowerera onse ewu mwango-wu kwamba, ‘Siwuka, urefye mbahari!’ bila kuwa na dana mmoyo, fala akamini casow-era-co cikuna, novyo na ápata.

24 Ndimana nukwambirani kila camulebela kwa duwa conse, tumainini kuwa múpata, na cikuwa cenu.

25 Na pamulebela duwa, mukiwa na ngorofi na munu, kwanza nswamiini ipate na Baba wenu ari mbinguni novyo akuswamiini madambi yenu”.

26 †

Mamulaka a Insa atenderiwa ushinda

27 Sambu, wakija tena Yerusalemu. Insa paake-nenda nNyumba Takatifu, wakulungwa wa dini, na wanlimu wa shariya, pamoja na wazee wakin-jira kusowera naye.

28 Wakindairi: “Evi vyautenda-vi kwankutenda kwa mamulaka a nani? Au nani akupere mamulaka a kutenda evi vinu-vi?”

† 11:26 Aya-yi aipo mMandiko mengi meema. [Fala ikiwa amuwaswami wenzenu, Baba wenu mbinguni neye novyo aakuswamiini.]

²⁹ Insa akiwambira: “Omi nukudairini kinu kimoja-ci. Mukinijibu, nukwambirani anipere mamulaka a kutenda vyanitenda-vi.

³⁰ Yahaya akoza na mamulaka a nani? A binguni au a wanadamu? Aya nijibuni!”

³¹ Wakikaidiyana watupu, wakamba: “Tikamba ‘a binguni’, iye akwamba: ‘Sambi mbenamumwaminire?’

³² Na tikamba ‘alawa ka wanadamu’ ”, kusema kweli, awamarize cawakiwaza kamana wakiwopa wanu konta piya wakintula Yahaya kuwa nabii wakweli.

³³ Wakinjibu Insa, wakamba: “Atijiwa.” Basi Insa akiwambira: “Wala omi sukwambirani anipa mamulaka a kutenda vyanitenda-vi.”

12

Kinyume ca warimi wabaya

¹ Ikisa Insa akanza kuwambira nkinyume, akamba:

“Ákiwapo mwananlume mmoja kâvyala uva. Aki-jengera sereka akizunguriza, na akisimba mahala pakuminyira uva zire, na akijenga nnara. Ikisa masamba are akiwemisira warimi wamojawapo, akilawa akuka inti nyengine.

² Paafikire mavuno, kantuma ntumisi wake ka warimi kure akapewe visumo vyake.

³ Fala warimi ware wankola ntumisi ire, wamwibiya, wakintuwisa akiludi makono-waka.

⁴ Na tena akimpereka ntumisi mwengine, na iye wakimpanja nkiswa, wakintukana-tukananga.

⁵ Akimpereka mwengine, ewo wakimulaya. Na wengine tena wengi wawenye wâtumiwe wakibi-iwa au wakiulaiwa.

⁶ Akibaki munu mmoja tu basi, mwanawe wakumpenda pakulu. Mwinshoni akimpereka noire, akidaniza javi: ‘Nikimpereka mwanangu-yu wamwishimu.’

⁷ Fala warimi ware wakambirana watupu wakamba: ‘Eyu ndi mwana aja kuriti! Tukeni timulaye, mali-ya tiriti ofwe.’

⁸ Basi wakinkola, wakimulaya, wakimwefya nyuma ya mpaka wa masamba are.

⁹ Sambu, mwenye masamba are atenda mwaja? Iye akuja mwanayewe, awolaya piya warimi-wo, na masamba-wo awemisira wanu wengine.

¹⁰ Amufyomire novi nkati ya Mandiko? Kuwa javi:

‘Riwe rawakatara wajengi rilawirira kuwa riwe maalumu pakulu.

¹¹ Kinu-ci cilawa ka Mola, matajabisa kwetu kuwona javi!’ ”

¹² Wakulungwa wa Mayahudi wakisaka wan-funge Insa fala wakopa junudi ya wanu; kweli, wereriwa kuwa ewo ndi warimi wabaya mana a ewu usowezi wa kinyume-wu. Basi, wakimwasa, wakuka vyawo.

Mwaha kuhusu kuripa nsoko

¹³ Ikisa, wakulungwa wa Mayahudi wawatuma Mafarizeu wamojawapo na wa kinya Herodi wakapate kunkoresa kwa usowezi.

¹⁴ Nakufika ka Insa, wamwambira javi: “Mwanlimu, tikwijiwa kuwa kwa múkweli,

aakuyeri munu kamana aunang'aniza munu caari. Kusema kweli kwankufunda njira ya Mwenyezimungu. Iwapo haki kunripa nsoko Kaisari* au aipo? Tijuzi au atijuzi kunripa?"

¹⁵ Fala iye kwa kwijiwa unafiki wawo, kawambira javi: "Mwana mwankuniyerera? Njoni nawo jarajara moja niwone."

¹⁶ Wakija nawo. Iye akiwambira: "Uso-wu na mandishi-ya vyanani?" Ewo wakijibu: "Vya Kaisari."

¹⁷ Na Insa akiwambira: "Basi, vya Kaisari, mpeni Kaisari, na vya Mwenyezimungu, mpeni Mwenyezimungu!" Ewo wakintajabu pakulu futi.

Mwaha kuhusu kufufuka

¹⁸ Ikisa, wakija Masaduseu, wenye kusema kuwa akupo kufufuka wafwi suku ya kiyama. Wakindairi javi:

¹⁹ "Mwanlimu, Musa katandikira kuwa ikiwa munu kafwa nduye, kamwasa nkawake sapon-gore naye, nduye ajuzi anjemele nankweli-yo apongore naye alunge rikolo ra mufwi-yo.

²⁰ Sambu, wakiwapo wana saba. Mwana ntanzi kâlomba, kafwa aawasire wana.

²¹ Nduye anfulate akinlomba nankweli ire, na iye novyo kafwa apongore naye. Kinu kimoja noco cinkuna mwana watatu,

²² mpaka mwana wasaba. Kusema kweli, wana wo-saba wafwa sawapongore naye. Mwinsho, na muka ire neye akifwa.

* **12:14** Kaisari ákiwa nfalume nkulu wa Roma.

²³ Ona, suku ya kufufuka wafwi, wakija wakiinshishi tena, aja kuwa nlumake ndi wepi? Konta piya wo-saba wanlomba muka mmoja noyo!”

²⁴ Insa akiwajibu: “Umwe mukosa kwa kutowa kwijiwa Mandiko wala uwezo wa Mwenyezimungu, sikweli?”

²⁵ Kamana pawaja kufufuka wafwi, awaja kulomba wala kulombiwa, fala wakuwa kamba malaika a binguni.

²⁶ Fala kuhusu wafwi waja kufufuriwa, amufyomire nkitabu ca Musa[†] kuhusu fukutu, namuna Mwenyezimungu vyaasowere naye akamba: ‘Omi ndi Mwenyezimungu wa Ibrahima, na wa Izaki, na wa Yankubu.’

²⁷ Basi, iye ndi Nlungu wa wanu wari hai, siyo Nlungu wa wafwi. Ndimana, umwe muteseka pakulu!”

Ámuri bora pakulu

²⁸ Mwanlimu mmoja wa shariya, paasikire wakikaidiyana, kwa kuwona kuwa kawajibu sana, akidairi javi: “Ámuri bora pakulu ndi yepi?”

²⁹ Insa akinjibu: “Ámuri bora pakulu ndiyi: ‘Sikirizani, wanu wa Iziraeli! Mola Mwenyezimungu wetu ndi Mola mmoja tu basi.’

³⁰ Mpende Mola Nlungu wako kwa myoyo wako piya, na roho yako piya, na ankili zako piya, na nguvu zako piya.’

[†] **12:26** Wakati wa Musa, ipita myaka mingi yawenye tangu kufwa ka Ibrahima na ka Izaki pamoja na ka Yankubu.

³¹ Na yapiri bora pakulu ndiyi: ‘Mpende mwenziwo kamba vyauripenda mwaneyewe.’ Aipo tena ámuri bora pakulu ya kupunda ezi mbiri-zi!”

³² Mwanlimu wa shariya akamba: “Vyema, mwanlimu! Kusowera kweli pawambire kuwa Nlungu mmoja tu basi, aapo mwengine.

³³ Na tijuzi timpende kwa myoyo piya, kwa ankili piya, kwa nguvu piya, na tijuzi tiwapende majirani kamba vyatiripenda ofwe wanyewe. Ndi bora pakulu koliko kulavya kafara piya zamuriwe nkati ya shariya.”

³⁴ Insa kejiwa kuwa mwananlume ire kereriwa vyema, ndimana akimwambira: “Uwe auri baidi ya ufalume wa Mwenyezimungu.” Mwanzo wa noparepare, aawerepo tena wakushubutu kundairi kinu.

Mwaha kuhusu Almasihi mwana wa Daudi

³⁵ Insa akiwambira kuno akiwafunda nNyumba Takatifu, kadairi javi: “Wanlimu wa shariya wambaja kuwa Almasihi ujukulu wa Daudi?”

³⁶ Daudi mwaneyewe kwa uwezo wa Roho Takatifu kaamba: ‘Mola kamwambira Mwenye wangu: “Ikala upande wangu wa nkono nriri mpaka niwature maaduwi wako sini ya kumaulu kwako.”’

³⁷ Ona, ikiwa Daudi kamwita ‘Mwenye’, sambiki kuwa ujukulu wake mwaja?” Basi wanu wengi wakiwa radi kunsikiriza Insa.

Insa awasutumu wanlimu wa shariya

³⁸ Insa akizidi kuwafunda wanu, akamba: “More-moreni na wanlimu wa shariya! Ewo kuwajibu kupita wakenenda wavarire anzu

ulu-ulu‡, na kukomaziwa ka inshima pakulu mmaluwanja.

³⁹ Watondola kwikala mahala bora mmasinagoga na mmajambo.

⁴⁰ Visitoshe, wakapira§ mmanyumba a manankweli. Ikisa, wakenekeza kufisa ubaya wawo julu ya kutenda duwa nrefu-nrefu. Ewo wakuja kuhukumiwa pakulu futi.”

Swadaka ya nankweli masikini

⁴¹ Wakati mwengine, Insa kekala Nnyumba Takatifu mbere ya uralu wa kupereka swadaka. Iye akiwatunza wanu ware vyawapereka nzuruku pauralu pare. Matajiri wengi wakipereka nzuruku mwingi-mwingi.

⁴² Ikisa, akija nankweli mmoja masikini, akipereka jarajara mbiri, nzuruku aba javi.

⁴³ Insa akiweta wanafunzi wake, akiwambira: “Nukwambirani kweli kuwa nankweli masikini ire kapereka nzuruku mwingi koliko piya wanu wengine.

⁴⁴ Konta ewo wapereka turuka yawabakire nawo. Fala iye, na usikini wake, kapereka piya cawere nawo, ankiba yake yakurya.”

13

Utuba kuhusu Kiyama

Kubushuru ka kudanguka ka Nyumba Takatifu

‡ **12:38** Tabiya ya noyo inti-yo kuvala anzu kupita pawanu ikiwa alama ya kuridāi pakulu. § **12:40** “Kukapira” ndi kurya kamba ndudu. Mana ake epa ndi kuwewira manankweli.

¹ Insa pakilawa nNyumba Takatifu, mwanafunzi wake mmoja akimwambira: “Mwanlimu! Ngawona mawe-ya na manyumba-ya vyaari makulu-makulu!”

² Insa akimwambira: “Uwe uwona manyumba makulu-makulu-ya? Kusema kweli, aribaki-pa anta riwe rimoja julu ya riwe saribomoriwe.”

Kubushuru ka mwanzo wa tabu za Kiyama

³ Sambu Insa ekare pamwango wa Mizaituni mbere ya Nyumba Takatifu, Peduru na Yakobu na Yahaya pamoja na Andere wakisowera naye kiriziu, wakindairi:

⁴ “Tambire, evi vinu-vi vikuja kukuna rini? Pavisaka kutimiziwa, alama yake ndi yepi?”

⁵ Insa akanza kuwajibu: “Onani asukuteseni munu!”

⁶ Kwa zina rangu omi, wengi wakuja kwamba: ‘Omi ndi Almasihi’, na wengi wakiwatesa.

⁷ Pamusaka kusikira vita na matisho a vita, musisusuke. Siti vikune novyo, fala siyo kuwa ifika suku ya Kiyama.

⁸ Kamana kabila moja ikuja kutenda vita na kabila nyenziwe, na ufalume mmoja ukuja kushambuliyana na ufalume mwengine. Cikuja kuwepo kitikansi mahala mumojawapo, na njala. Evyo vinu-vyo ndi mwanzo wa malwazo akupongola.*”

Kubushuru ka kulumbatiwa ka wanafunzi

⁹ “Kuhusu umwe, roperezeni wanyewe! Kamana wakuperekani mbere ya tiribunali, na nkati ya masinagoga mukuja kwibiwa. Mukuja

* **13:8** Cipongóriwa-co ndi ufalume wa Mwenyezimungu ukwijala piya.

kulongoperiwa mbere ya maguvirinadoru na mafalume kwa sababu yakunifulata omi, muwe mashahidi mbere yawo.

¹⁰ Savinakuna piya-vyo, ibidi kwanza Habari Ngema wereziwe wanu wa mataifa piya.

¹¹ Wakati wawasaka kukuperekani mmakono mwa mafalume, musishugulike na camusaka kwamba. Kila usowezi usaka kukujirani nowo wakati-wo, sowerani nowo. Kamana sumwe musowera, asowera ndi Roho Takatifu.

¹² Nowo wakati-wo, munu ampereka nduye akaulaiwe, wawa ampereka mwana, na wana wakuja kuwazungunukira wawa zawo, kuwolaisa.

¹³ Na mukuja kukimisa mbere ya wanu piya kwa sababu ya zina rangu. Fala mwenye kuhitamili mpaka mwinsho akuja kuvushiwa.”

Kubushuru kuhusu kinu cakofya

¹⁴ “Mukiwona kinu cakofya mahala sapajuzi kuwa, (afyóma onse ereriwe sana-sana), basi waYudeya wajuzi watuwirire kumyango,

¹⁵ na ári patarado asisuke wala asingire nnyumba mwake kulavya kinu.

¹⁶ Na ári masamba, asiludire ukaya kutwala anta zubãu yake.

¹⁷ Dambi nozo suku-zo ka waka wamimba na wakujijisa.

¹⁸ Lebelani duwa ipate evi vinu-vi visikune mirongo ya baridi†,

† **13:18** Wakati-wo, mirongo ya baridi Iziraeli ndi wakati wa tafauti ngumu. Vitowa vyakurya, na kusafiri kurigariga kwa sababu ya nvula.

¹⁹ konta nozo suku-zo zikuja kuwepo tabu zakofya pakulu sazinalawirira tangu Mwenyezimungu pombire duniya-yi mpaka sambipa, saziya kuwepo tena.

²⁰ Kusema kweli, inawa Mola aapungure nozo suku-zo, ásiyushiwe munu anta mmoja. Fala, kwa sababu ya watomoriwe waawatondore iye, Mwenyezimungu kapungula nozo suku-zo.

²¹ Ikisa, ikiwa munu kakwambirani: ‘Mmoneni, Almasihi ndiyu-pa’, au ‘Almasihi kawa pare’, musikubali!

²² Konta wakuja kulawirira maAlmasihi sawari wakweli na minabii walongo. Ewo wakidiri kutenda alama za maajuza akutajabisa ipate wakenekeze kuwatesa, ikikidirika, anta na wanu watomoriwe na Mwenyezimungu nnewo.

²³ Kwa javyo, onani! Ndi canukulaizireni savinamba kukuna piya vinu!”

Kubushuru kuhusu kuja ka Binadamu wa Binguni

²⁴ Insa akizidi kusowera: “Fala bandi ya ezo suku za tabu-zo, juwa rifungiwa kukwinukala na mwezi auwala.

²⁵ Julu zikugwa nondwa, na viyumbe vya nguvu vya mbinguni vikuja kutetema.

²⁶ Ikisa, piya wanu wammona Binadamu wa Binguni akisuka mmawingu na uwezo nkulu na utukufu.

²⁷ Na iye awapereka malaika wawajumaniye wanu waawatondore wa membe nne za ulumwengu nzima-wu‡.”

‡ 13:27 Kigeregu: “mwanzo wa duniya mpaka kaisirize bingu ya mwinsho”.

Muwe tayari suku ya Kiyama

²⁸ Insa akiwambira: “Rifundeni ngano ya nfano wa mmongo§. Vitambi vikisipuka vikarika, mukwijiwa kuwa kinja ciwa karibu.

²⁹ Nomwe ndi novyo, mukiwona vikikuna novyo, ijiwani kuwa wakati wa kuludi Almasihi uwa karibu.

³⁰ Nukwambirani kweli kuwa visaka kuwa vyonse, acipita eci kizazi-ci savikunire evyo vinuvyo piya.

³¹ Bingu na ardhi vyanawo mwinsho, fala usemi wangu auna mwinsho!”

Aapo munu ejiwa suku ya kuludi Almasihi

³² “Sambi, kuhusu suku-yo au ora-yo, aapo ejiwa; wala malaika wa mbinguni wala Mwana awejiwa, ila Baba ndi ejiwa.

³³ More-more, rinang'anizireni kamana amwijiwa nowo wakati-wo!

³⁴ Ndi kamba nlume asafirire; sanamba kulawa ukaya, iye kawapa amuri watumisi wake kazi yaajuzi kukola kila munu. Kampa, novyo, amuri nakola wa nryango, annang'anizire kuludi kwake.

³⁵ Basi, muwe tayari! Umwe amwijiwa suku ya kuludi mwaneyewe nyumba. Dalili aludi jironi au nsana au alufajiri au subuu.

³⁶ Musiriziuke kukusinganani mularire, pasaka kuja salaize.

³⁷ Vyanukwambirani-vi, nankuwambira wanu piya: ‘Rinang'anizireni!’ ”

§ 13:28 Kigeregu: “nfigu”.

14

Mpango wa kumulaya Insa

¹ Zibaki suku mbiri kufika Suku ya Pashukwa na Jambo ra Mikate Saitaiwe Furumento*. Walongozi wa dini pamoja na wandishi wakisakula namuna ya kutesa Insa ipate wankore wamulaye.

² Fala wakambirana watupu: “Wakati-wo aifāi kutenda javyo kwa sababu ya ngigiri wa wanu†.”

Insa apakiwa mafuta akunuwira

³ Insa paākiwa Betaniya nnyumba mwa Ansumani camagundula, kekala ákirya, akija mwanamuka mmoja, asukure numba ngema ya mafuta akunuwira sana, akuuziwa beyi gali futi. Akifungula kiziwiro, akimmiminira Insa nkiswa.

⁴ Noparepare wanu wengine wakimiwa pakulu sana, wakamba: “Konta ya kinani mwanamuka-yu kwaribu sheru ya beyi gali-yi?”

⁵ Nanga iuzanyiwa jarajara‡ miya natu, nzuruku-wo wapewe masikini.” Wakinduguda pakulu futi mwanamuka ire.

⁶ Fala Insa, akiwambira: “Mwaseni mwanamuka-yu salama, musinkimwise. Iye katenda vyema kwangu omi.

⁷ Kamana masikini daima wawa pamoja namwe, pamusaka ponse muwasaidiya. Fala omi amuwa nami daima.

* **14:1** Ákiwapo majambo mawiri anzire suku moja. Jambo ra piri rikitwala zaida ya sumana moja koliko ra kwanza. † **14:2** Wakati wa jambo rimojawapo, wákiwapo wanu wengi wawenye. Ndimana kuwatunza wanu vikirigariga. ‡ **14:5** Jarajara mmoja nshahara wa suku mmoja.

⁸ Iye katenda cawere nawo, kalongoza fúti kuni-paka mwiri wangu mafuta akuniwira nikazikiwe.

⁹ Omi nukwambirani kweli, duniya-yi piya paisaka kwereziwa Habari Ngema ponse, vikuja kwereziwa vyaatendire mwanamuka-yu ipate akumbukiriwe.”

Yuda alavya tamaa kumpereka Insa

¹⁰ Yuda Shikariyoti, mwanafunzi mmoja nkati ya kumi na wawiri, koka ka wakulungwa wa dini ampereke Insa.

¹¹ Pawasikire, ewo wafurahi pakulu futi, wakimpa tamaa ya kumpa nzuruku. Basi, Yuda akanza kupanga namuna ngema ya kumpereka Insa.

Jambo ra Pashukwa na wanafunzi

¹² Suku ya mwanzo wa Jambo ra Mikate Saitaiwe Furumento, (suku ya Mayahudi yawakilavyanga kafara), wanafunzi wake wandairi javi: “Ndepi pausaka tikakutengezere jambo ra Pashukwa urye?”

¹³ Basi, Insa akiwatuma wanafunzi wawiri, akiwalaizira javi: “Ukani kaya ire; munsingana mwananlume mmoja asukure nringi wa maji. Munfulate noyo,

¹⁴ na nyumba yasaka kwingira, mumwambire mwenye nyumba-yo javi: ‘Mwanlimu katumiza kudairi kaamba: Nsana wa wayeni wanisaka kutendera Pashukwa na wanafunzi wangu ndi wepi?’

¹⁵ Iye akoloterani nsana nkulu pagorofa, na vinu piya visakikana. Basi, titengezereni nomo jambo ra Pashukwa.”

¹⁶ Sambi, wanafunzi wakuka kukaya kure, wakisingana piya kamba Insa vyawambire, newo wakitengeza jambo ra Pashukwa nomure.

¹⁷ Paifikire jironi akija pamoja na ware kumi na wawiri.

¹⁸ Na pawarinamire pameza wakirya, Insa akiwambira: “Nukwambirani kweli, kati yenu umwe murya nami-pa-mwe, mmojawapo anitendera husuma.”

¹⁹ Ewo wakiuzunika pakulu futi, mmoja-mmoja akanza kundairi: “Unamba omi? Sinovyoy?”

²⁰ Insa akiwajibu: “Kati ya kumi na wawiri-mwe, ari kutovyezera nkate nfinga nnomi mmojawapo.

²¹ Kamana, Binadamu wa Binguni akuka kamba vyaasema Mandiko kuhusu iye. Fala dambi munu wakuwa julu yake, Binadamu atenderiwa husuma! Vyema vyake, fadari anatowa kupongoriwa!”

²² Pawakirya, Insa akitwala nkate, akishukuru, akimeya, akiwapa, akamba: “Twalani, ewu ndi mwiri wangu.”

²³ Ikisa akitwala kikombe ca vinyu, akishukuru, akiwapa, piya wakinywa nocire.

²⁴ Ikisa akiwambira: “Eyi ndi damu yangu alama ya miyadi ya kupatana, itawanyike ka wanu wengi.

²⁵ Nukwambirani kweli kuwa vinyu sishubutu kunywa tena mpaka suku yanisaka kunywa nyipya muufalume wa Mwenyezimungu.”

²⁶ Ikisa ewo wakimba rimbo ra swifa, wakilawa, wakuka mpaka kumwango wa Mizaituni.

Insa anlaizira Peduru

²⁷ Ikisa, akiwambira wanafunzi wake: “Piya-mwe mukuja kunitipuka. Kamana Mandiko akwamba:

‘Omi nilumiza Nsunga, makondoo wakuja kwasikana!’

²⁸ Falakini bandi ya kufufuriwa, nilongorera Galileya.”

²⁹ Ila Peduru akimwambira: “Anta piya waku-tipuke fala omi sishubutu kukutipuka!”

³⁰ Insa akimwambira: “Ona, Peduru! Nukwambira kweli kuwa usiku wa rero-wu, kábula kokoriko saanawika mara mbiri, unikana mara natu.”

³¹ Fala Peduru akikenekezera akamba: “Anta painibidi kufwa pamoja nowe, sishubutu kukukana.” Na piya wakamba novyo.

Insa alebela duwa Getisemani

³² Ikisa wakija mahala pakwitiwa Getisemani, akiwambira wanafunzi wake javi: “Ikalani nopa, kuno nikilebela duwa.”

³³ Akiwasukula Peduru, Yakobu pamoja na Yahaya. Insa akanza kufazaika pakulu na umwijala uzuni,

³⁴ akiwambira: “Moyo wangu ukafilika pakulu karibu ya kufwa. Ikalani nopa muninang’anizire.”

³⁵ Iye akuka mbere aba, akigwira pansu, akilebela duwa kuwa ikikidirika, tabu ire ilaviwe wakati noure.

³⁶ Akamba javi: “Baba wangu§, kwako uwe piya vikidirika. Tenda fadili, nilavye eci kikombe ca tabu-ci. Visikune vyanisaka ila vyausaka uwe.”

³⁷ Ikisa akiludira ka wanafunzi wake, fala kawasingana wakilala. Basi akimwambira Ansumani Peduru: “Mwaja, Ansumani? Kwankulala? Aukidiri kunang'anizira ora mmoja tu basi?”

³⁸ Rinang'anizireni na lebela duwa ipate musiyereriwe. Moyo uwa tayari, ila mwiri ndi mwepepe.”

³⁹ Ikisa Insa akitanuka tena, akuka akilebela duwa, akiludira kwamba usemi mmoja nowo.

⁴⁰ Ikisa akiludi mara nyengine, akiwasingana wanafunzi wakilala, konta maso awaremera usingizi, awakijiwa anta cakunjibu.

⁴¹ Insa akija mara yatatu, akiwambira javi: “Mungari mukilala kupumula? Toshekani! Ufika wakati: Binadamu wa Binguni aperekiwa mmakono mwa wamadambi.

⁴² Lamukani, tuke vyetu. Onani, asaka kunitendera husuma kafika futi.”

Insa aperekiwa mmakono mwa maaduwi

⁴³ Kwa mpunde noure, Insa kuno akisowera, akifika Yuda, mwanafunzi mmoja nkati ya kumi na wawiri. Kalongozana na wanu wengi wasukula maupanga na mipweke. Akilawa ka wakulungwa wa dini na wanlimu wa shariya pamoja na wazee.

⁴⁴ Na ire akintendera husuma kâsikizana nawo eyi alama-yi: “Wanisaka kumpa beju onse, ndi noyo. Nkoreni, muke naye munrimbise.”

§ 14:36 Kigeregu: “Abba, Baba” kwita kakolota ujamaa maalumu pakulu.

⁴⁵ Ewo nakufika kawenye, Yuda akimukira Insa, akimwambira: “Mwanlimu!” Noparepare akimpa beju.

⁴⁶ Ikisa, wengine ware wakinkola makono, wakinfunga.

⁴⁷ Fala munu mmoja kati ya noware akisolola upanga, akinduru ntumisi mmoja wa nkulu wa wakulungwa wa dini, akinsinja sikiro rake.

⁴⁸ Insa akiwadairi wanu ware javi: “Omi niwa kisomi? Sababuni kunijira na maupanga na mipweke kunifunga?”

⁴⁹ Daima-zi tikiwa onse nNyumba Takatifu niki-funda, fala amunifungire. Evi vyankukuna ipate vitimiziwe vyaandikiwe mMandiko.”

⁵⁰ Noparepare wanafunzi piya nakumwasa, wakintira.

⁵¹ Na nnemba mmoja* akinfulata Insa nyuma yake. Iye kavala ntunda mwiri wanzu, wakinkola.

⁵² Iye akasa nguwo yaavarire, akituwa diki rabana, akuka vyake. Ku!

Insa mbere ya Baraza ya Milandu

⁵³ Ikisa wakintwala Insa wakuka naye ka nkulu wa wakulungwa wa dini; na wakijumana wakulungwa wa dini, na wazee pamoja na wanlimu wa shariya.

⁵⁴ Peduru akinfulata Insa aba-aba mpaka pengire panryango wa luwani ra nyumba ya nkulu wa wakulungwa wa dini. Iye kekala pamoja na watumisi akota moto.

⁵⁵ Walongozi wakulu wa dini na wanu wengine wa Baraza ya Milandu, wákisakula ushahidi

* **14:51** Munu-yu dalili Maruku mwaneyewe.

wakumpa makosa Insa ipate wahukumu kifo, fala awapatire.

⁵⁶ Kamana wengi wakereza ushahidi wa ulongo na ushahidi wawo auwaringanire.

⁵⁷ Wengine wakilamuka, wakilavya ushahidi wa ulongo, wakamba:

⁵⁸ “Ofwe tinsikira akamba javi: ‘Omi nidangula Nyumba Takatifu ijengiwe na wanadamu-yi na kwa muda wa suku natu, ni jenga nyengine, sai-jengiwe na makono a wanadamu.’ ”

⁵⁹ Wala javyo, ushahidi wawo auwaringanire.

⁶⁰ Ikisa nkulu wa wakulungwa wa dini akimira kati-kati, akindairi Insa, akamba: “Vinu vyawakubunira-vi, aujibu kinu kimojawapo? Wambani?”

⁶¹ Fala iye akinyamala, aajibire kinu. Basi, nkulu wa wakulungwa wa dini akindairi tena: “Uwe ndi Almasihi, Mwana wa Mwenyé kusi-fiwa?”

⁶² Insa akijibu: “Ndi nomi. Mukuja kummona Binadamu wa Binguni ekare nkono nriri wa mwenye uwezo piya. Ikisa akija mmawingu a binguni.”

⁶³ Nkulu wa wakulungwa wa dini akipapula anzu yake, akamba: “Ushahidini watisakula tena?”

⁶⁴ Musikira kukufuru kwake! Epa muwazaja?” Basi piya wanu ware wakilamula ahukumiwe kifo.

⁶⁵ Noparepare, wengine wakanza kunsunira na wakinfinka kumaso, wakimwibiya kuno wakimwambira: “Aya, bushuru!” na watumisi novyo wampokerera na malatuma.

Peduru ankana Insa

⁶⁶ Sambu, Peduru kékala pansu nluwani. Akija mwanamuka mukazi wa nkulu wa wakulungwa wa dini,

⁶⁷ akimmona Peduru akota moto, akimmanyira akimwambira: “Uwe úkiwa pamoja na Insa nNazareti!”

⁶⁸ Fala iye akikana akamba: “Sijiwa wala sereriwa vyawamba-vyo.” Akilawira panja akingira nkitala. †

⁶⁹ Mukazi ire nakummona, tena akiwambira wakiwa nopare ware: “Eyu novyo nkonjo wawo mmoja.”

⁷⁰ Falakini iye akinkana mara nyengine tena. Nakupita wakati aba, wákiwa nopare ware wakimwambira Peduru javi: “Kweli-kwelini uwe nkonjo wenu mmoja, kamana uwe novyo kuwa nGalileya.”

⁷¹ Fala iye akanza kunlani kuno akilapira akamba: “Simwijiwa-mi mwananlume wamumwamba-yo.”

⁷² Mpunde sinkulu, kokoriko akiwika mara ya piri. Kwa mpunde noure, Peduru akikumbukira vyambiriwe na Insa javi: “Saanawika kokoriko mara mbiri, uwe ukuja kunikana mara natu.” Iye akikola kuwaza akanza kurira.

15

Insa mbere ya Pilatu

¹ Pakucere subuu namapema, wajumana waku-lungwa wa dini na wazee na wanlimu wa shariya,

† **14:68** [Kwa mpunde noure, kokoriko ire akiwika.] Eya masemo a mwinsho-ya aandikiwe mMandiko mamojwapo a mida.

pamoja na piya wanu wa Baraza ya Milandu ipate wanuwiye vyawasaka kuntenda Insa. Ikisa wakinfunga, wakintwala, wakuka wakimpereka ka Pilatu.

² Pilatu akindairi Insa javi: “Uwe kuwa nfalume wa Mayahudi?” Insa akijibu akamba: “Uwe-po kusema futi.”

³ Ikisa, wakulungwa wa dini wambunira Insa vinu vingi vyawenye.

⁴ Pilatu akindairi tena akamba: “Uwe aujibu kinu? Ona! Vyengapi vyawakubunira!”

⁵ Fala Insa aajibire kinu, mpaka Pilatu akita-jabu.

⁶ Sambu, kila sherehe ya Pashukwa Pilatu akinfungula nfungwa mmoja wawakinlebeli onse.

⁷ Ákiwepo nfungwa mmoja akitiwa Baraba. Iye ákiwa nkati ya wafungwa wabishi wôlaye.

⁸ Ikifika junudi ya wanu ware, wakinlebeli Pilatu atende kamba vyaikiwa tabiya yake.

⁹ Basi, Pilatu akiwadairi: “Musaka ninfungure nfalume wa Mayahudi?”

¹⁰ Kamana akijiwa kuwa wakulungwa wa dini wampereka Insa komba ya kuntendera wiyana.

¹¹ Fala wakulungwa ware wawashongezera wanu wanlebele Pilatu kuwa anfungure Baraba.

¹² Sambu, Pilatu akiwajibu tena akiwambira javi: “Camusaka nukutendereni eyo wamumwita nfalume wa Mayahudi-yo ndi cepi?”

¹³ Wanu wakikuwa tena: “Ngomezereeni!”

¹⁴ Falakini Pilatu akiwadairi: “Noyu catendire cakunyata ndi cepi?” Ewo wakikuwa tena: “Ngomezereeni!”

15 Basi, Pilatu kwa kusaka kutenda viwajibu wanu ware, akiwafungurira Baraba. Ikisa akitumiza Insa acapiwe viboko, mwinsho akiwagabizi masurudadu wakangomezere.

Masurudadu wanshupa Insa

16 Masurudadu ware wakintwala Insa mpaka nnyumba ya kifalume, nyumba itendiwe kuwa ya kulamula milandu*, wakilarikana kipinga ca masurudadu piya.

17 Wakinvaza Insa vazi ra rangi ya njambalāu, na wakitenda ata ya muti wa miwa, wakinvaza nkiswa.

18 Ikisa, wakinkomaza kwa kunkejeli: “Mashikamu, nfalume wa Mayahudi!”

19 Ewo wakimpanja na mpweke nkiswa, wakinsunira mata, na wakikokora mbere yake wakimwabudu.

20 Pawesire kunshupa, wakinvula kapa ra rangi ya njambalāu rire, wakinvaza nguwo zake; ikisa wakintwala, wakúka naye wakagomezere.

Insa agomezeriwa pansalaba

21 Sambu, mwananlume mmoja wakwitiwa Ansumani wa Kireni, wawaye Alishandere na Rufo, akipita akilawa masamba, wakinlazimisha asukure nsalaba†.

22 Wakintwala Insa mpaka mahala pakwitiwa Gologota, mana ake “Kongolo ra Kiswa”.

23 Wakimpa vinyu yakusanganyiwa na kinywaji ca kusambala, fala iye aanyuwere.

* 15:16 Kigeregu: “Paitóriyu”. † 15:21 Ímbidi kusukula konta Insa aáwere na nguvu kwa sababu ya kucapiwa pakulu.

24 Ikisa wakingomezera pansalaba, na wakawanyirana nguwo zake. Wâtenda kura wejiwe kila munu baraka yake casaka kutwala.

25 Wakati wawangomezere íkiwa novi ora ya subuu‡.

26 Na mandiko a vitendo vyaabuniriwe wakandika javi: “NFALUME WA MAYAHUDI”.

27 Na pamoja naye wakigomezeriwa wevi wawiri, mmoja nkono nriri na mwengine nkono sonto.

28 §

29 Wanu wákipita mahala pare wákinsowerera masowezi akufuru, kuno wakintikinyira kiswa, wakamba: “He, adangula Nyumba Takatifu na ajenga upya muda wa suku natu!

30 Basi, rivushe, wisuke pansalaba-po!”

31 Walongozi wakulu wa dini pamoja na wanlimu wa shariya newo novyo wakinshupa Insa, wakambirana watupu: “Kawavusha wenziwe fala iye mwaneyewe aakidiri kurivusha!

32 Almasihi, nfalume wa Mayahudi, esuke sambipa pansalaba-po tiwone na tikubali.” Anta na wagomezeriwe nawo ware, newo novyo wakintukana.

Kufwa ka Insa

33 Mwanzo wa aduhuri, kunja piya kwinukala pi, zipita ora natu.

‡ 15:25 Kigeregu: “ora natu”. § 15:28 Aya-yi aipo mmandiko meema a mida. [Na akitimiziwa Mandiko amba: “Iye katurywa nkonjo wa madainfu.”] Dalili wanlimu wa shariya wamojawapo wawona Luka 22:37, ndi mwawanukurire masemo-ya wakitaya epa.

³⁴ Paifikire alhanswiri, Insa akikuwa, akamba: “Elohi, Elohi, lama sabakitani?”, mana ake “Nlungu wangu, Nlungu wangu, sababuni kunitipuka?”

³⁵ Wanu wengine nopare, pawasikire, wakamba: “Mmoneni, kankumwita Aliyasi.”

³⁶ Munu mmoja akituwa, akilovya shiponja nvinagiri, akisomeka mmuti, akimpa Insa afyonje. Ikisa akamba: “Mwaseni, timmone kamba Aliyasi-yo akuja kunlavya!”

³⁷ Fala Insa akirama, akisa roho.

³⁸ Na pazira ya Nyumba Takatifu ikipapuka kati-kati perr, kulawa julu mpaka pansu.

³⁹ Nkulungwa wa kipinga ca masurudadu emire mbere yake, pawonire namuna vyaafwire, akamba: “Kweli-kweli eyu mwananlume-yu ákiwa Mwana wa Mwenyezimungu!”

⁴⁰ Wákiwapo novyo wanawaka wêkala baidi wakiwona. Kati yawo ákiwapo Mariyamu Madalena, na Mariyamu (mamaye Yakobu ntoto na nyenyeye wakwitiwa Yose), pamoja na Salome.

⁴¹ Ewa wákiwa waka wamoja Insa pakenenda Galileya wakifulatanga wakipita wakinsaidiya, na wengine wengi wampereka mpaka Yerusalemu.

Kuzikiwa ka Insa

⁴² Paifikire jironi, kwa kuwa vitengeziwa ikirindiriwa suku ya sabadu,

⁴³ akija Yusufu kwawo Arimataya. Iye ákiwa mwananlume wakwinshimika pakulu, ákiwa mBaraza ya Milandu. Neye novyo akirindira ufalume wa Mwenyezimungu. Akirimba moyo, akuka ka Pilatu, akinlebelala mwiri wa Insa ure.

⁴⁴ Pilatu pasikire kuwa Insa kafwa, akitajabu pakulu. Ndimana akitumiza kumwita nkulungwa wa kipinga ca masurudadu, akindairi kuwa kafwa mida?

⁴⁵ Pasoweriwa na nkulungwa wa kipinga ca masurudadu kuwa Insa kafwa, Pilatu akimpa Yusufu rihusa maiti are agabiziwe.

⁴⁶ Yusufu akiuza kafani, akilavya maiti wa Insa akikafini. Ikisa akuka akizika nkaburi risivu njonga. Akipiringisa riwe rikulu, akiziwa panyango wa kaburi rire.

⁴⁷ Mariyamu Madalena pamoja na Mariyamu mamaye Yose, wakitunza mahala pazikiwe Insa pare.

16

Kufufuka ka Insa

¹ Paipitire suku ya sabadu, Mariyamu Madalena na Mariyamu mamaye Yakobu, pamoja na Salome wakuka wakiuza mafuta akunuwira wakapake maiti a Insa.

² Pakucere subuu namapema, juwa nero rikilawa, suku yakwanza ya sumana*, ewo wakija kukaburi kure.

³ Munjira mure wakambirana watupu javi: “Epa oka kutavya kupiringisa riwe rituriwe panyango wa kaburi rire nani?”

⁴ Nakunang'aniza mbere, wawona riwe rire ripiringisiwa, nero rikiwa rikulu pakulu futi.

⁵ Basi, wakingira nkaburi mure. Wammona nnemba mmoja ekare upande wa nkono nriri,

* **16:2** “Suku yakwanza ya sumana” Jumapiri.

kavala mavazi melupa vú, wakisusuka pakulu futi.

⁶ Fala iye akiwambira javi: “Musisusuke! Mwankunsakula Insa nNazareti agomezeriwe pansalaba ire. Iye kafufuka ka wafwi, emu aapo! Nang'anizani mahala pawanturire-po.

⁷ Epa ukani, mukawambire wanafunzi wake pamoja na Peduru, kuwa iye katangurira Galileya. Umwe mukuka kunsingana noko mummona, kamba iye vyâkwambireni.”

⁸ Wanawaka ware walawa nkaburi mure, wakituwa, kuno wakitetema. Washanga pakulu futi, wala awamwereze munu kinu kamana wakopa.

Insa awalawirira wanafunzi bandi ya kufufuka†

⁹ [Insa kafufuka ka wafwi subuu namapema suku yakwanza ya sumana‡. Iye kanza kunlawirira Mariyamu Madalena, âtuwisiwe mashetwani saba.

¹⁰ Ware wakiwanga pamoja na Insa, wari nkati ya uzuni wakirira, Mariyamu akuka akiwambira.

¹¹ Ewo, pawansikire kuwa Insa kawa hai na iye kammona, awankubalire.

¹² Airini vikuna tena, Insa karolota ka wanafunzi wawiri, ari na sura nyengine. Ewo walongozana munjira wakuka nvitongojo.

¹³ Ewo nakulawa wakuka wakiwambira wengine, anta newo novyo awakubalire.

Insa awapa wanafunzi kazi maalumu

† 16:8 Aya-yi aipo mMandiko mengi meema. ‡ 16:9 “Suku yakwanza ya sumana” Jumapiri.

¹⁴ Mwinsho, Insa karolota ka wanafunzi kumi na mmoja warinamire pameza wakirya. Akiwasutumu kutowa kwamini kwawo na ugumu wa myoyo yawo kamana awawakubalire wanu wammonire bandi yakufufuriwa.

¹⁵ Ikisa akiwambira javi: “Enendani duniya nzima-yi, mupite mukereza Habari Ngema-yi kwa kila munu mulumwengu-mu piya.

¹⁶ Mwenye kwamini na akoziwa, avushiwa. Fala munu akatala kwamini, ahukumiwa.

¹⁷ Na wenye kwamini wakuwa nawo alama kamba ezi: kwa zina rangu omi, wawatuwisa mashetwani, wasowera luga nyipya,

¹⁸ wankola nyoka, na wakunywa kinywaji cisaka kuwa conse ca kusambala awawengiwa. Na walwere wakiwatula makono, wapona.”

¹⁹ Basi, Mwenye Insa pesire kusowera nawo, akitwariwa akipanda mbinguni, akikala nkono nriri wa Mwenyezimungu.

²⁰ wo nakulawa pare wakipita wakereza kila upande, na Mwenye Insa akiwasaidiya, kwa kwitikizira usowezi julu ya alama zikifulata.]

Habari Ngema New Testament in Mwani

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mwani

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mwani

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

b59c64ed-0fe2-582b-99e7-8752eb16e763